

STEFAN ZWEIG

YAKICI SIR

YAKICI SIR
Brennendes Geheimnis
Stefan Zweig

Yayına Hazırlayanlar: Köksal Şaka - Sibel Erdal
Düzeltili: Funda Balcı
Kapak Tasarım: Ahmet Söğütluoğlu

ISBN: 978-605-5034-82-5
Yaymevi Sertifika No: 32378

1. Baskı: Ekim 2018

Baskı: İmak Ofset
Yenibosna / İSTANBUL
Tel: 0 212 656 49 97
Matbaa Sertifika No: 12531

©2018 Parodi Yayınları
Tüm hakları saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında,
yaynevinin izni alınmadan hiçbir şekilde kopya edilemez,
çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

PARODİ YAYINLARI
Ağaoğlu My Office 212 Kat: 3/54
Bağcılar / İSTANBUL
Tel: 0212 244 05 77
www.parodi.com.tr / info@parodiyayinlari.com
Parodi Yayınları, Mono Kùltür Sanat tescilli markasıdır.

Almanca aslından çeviren:
Mustafa Topal

1959 yılında Artvin-Yusufelili memur bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Öğrencilik yıllarında edebiyat tutkusu gelişti, bu alana büyük bir ilgi duydu. Yazdığı birçok öykü, şiir, masal ve deneme dergilerde yayımlandı. Üniversite hayatı Ankara Üniversitesi DTCF İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'yle başladı. Bu dönemde yabancı dil eğitimi yanı sıra felsefeyle de ilgilenmeye yöneldi. Uzunca bir süre İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinden çeviriler yaparken felsefe ve tarih alanlarındaki çalışmalarına da ağırlık verdi. Bu arada İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Felsefe ve tarih üzerindeki çalışmalarıyla ilgili birçok makale ve kitap yazdı. Tarih çalışmalarına paralel olarak sürdürdüğü Milliyetçilik ve Ulusçuluk konularındaki araştırmalarını *Uluslu Düşünmek*, *Ulusun Gizemi ve Büyüsü Üzerine Bir İnceleme* adlı kitapta topladı ve yayımlattı. Ardından felsefi romanları yayımlandı. *Sokrates ile Nasreddin Hoca'nın İstanbul Serencamı* ve *Nietzsche ile Nasreddin Hoca'nın Truva Serencamı* isimli iki roman yazdı. İletişim, Yordam, Vate vb. yayınevlerine sosyoloji, psikoloji, felsefe ve edebiyat alanlarında çok sayıda çeviriler yaptı ve yapmaya devam ediyor.

PARTNER

Lokomotifin tiz düdüğü çaldı; tren Semmering'e ulaşmıştı. Gümüş renkli gökyüzünün altında kısa bir süre duraklayan vagonlardan binbir çeşit insan indi ve yerini istasyonda bekleyen yeni yolcular aldı. Sağdan soldan konuşma sesleri tekrar yükseldi ve lokomotif, o boğuk gürültüsü eşliğinde vagonlardan oluşan devasa kara zinciri dipsiz bir mağarayı andıran tünele doğru sürüklemeye başladı. Tren, istasyondan ayrılınca nemli rüzgârın taşıdığı yağmurla yıkanmış manzara dupduru güzelliğiyle tekrar gözler önüne seriliverdi.

İçeriden çıkan genç bir adam, giyimi kuşamı ve yürüyüşündeki doğal rahatlıkla hayranlık dolu bakışları hemen üzerine çekmişti; hızlı adımlarla diğer yolcuların önüne geçerek onu oteline götürecek bir faytona atladı. Atlar sakin bir hızla toynaklarını vura vura yokuş yukarıya çıkmaya başladılar. Hava ilkbahar günlerini anımsatmıştı. Yalnızca mayıs ve haziran aylarında görülebilen beyaz bulutlar gökyüzünde salınıp masmavi semada bir-

STEFAN ZWEIG

birlerini oyunbaz arkadaşlar gibi kovalayarak hızlıca dağların ardına saklanıyorlardı; öte yandan birden kucaklaşıp sonra yeniden ayrılıyorlar; zaman zaman mendiller gibi buruşurken sonra yine şeritler hâline geçip didişiyorlar ve en nihayetinde bembeyaz şapkalara dönüşerek dağların tepelerine muzipçe konuyorlardı. Yağmurdan ıslanmış birkaç ağacı iyice sarsan rüzgâr, dalların birleştiği yerleri çatırdatırken üzerlerindeki binlerce damlayı kıvılcımlar gibi çevreye saçıp huzursuzlanıyordu. İnsanın soluğunda hem tatlı hem keskin bir tat bırakan dağ havası, arada sırada karların serin kokusuyla aşağılara doğru sürükleniyordu. Yerde ve gökte sürüp giden devinimse sabırsız bir telaş içindeydi. Yavaşça soluklanan atlar yokuştan aşağı inmeye başladıkları vakit çingiraklarının sesi ta ötelelerden duyuldu.

Genç adamın otele varır varmaz yaptığı ilk şey konuk listesine bakmak oldu. Ne var ki büyük bir hayal kırıklığı yaşadı. “Ne diye geldim ki buraya?” diye kendi kendine söylenmeye başladı. “Birlikte vakit geçirecek insanlar olmayınca tatile çıkmak bir büroya tıkilip kalmaktan beter. Doğru zamanı tutturamadığım belli. Çok erken geldim veyahut çok geç. Tatil meselelerinde oldum olası dönmez talihim zaten; şu kadar insan arasında tek bir tanışa bile rastlamadım. Hiç değilse bu hafta beni can sıkıntısından kurtaracak şöyle keyifli flörtleşmeler yaşayabileceğim birkaç kadın olsaydı bari.”

Avusturya’da pek de tanınmayan soylu ailelerin birinden gelen genç adam kamu görevlisiydi; bu küçük tatile ise ihtiyacı olduğundan değil meslektaşları bir haftalık bahar izni koparabildikleri ve onun da bu izni dev-

lete bırakmaya niyeti olmadığı için çıkmıştı. Tek başına kalmak gibi bir becerisi olmamakla birlikte onu aranan biri hâline getiren oldukça sosyal bir yanı vardı; gittiği her yerde hoş karşılanırdı. Yalnızlığa pek alışkın olmadığından da bilhassa farkındaydı; tek başına kalmaktan kaçınır, kendi içine dönmeye dair en ufak bir istek duymazdı. Yeteneklerinin ortaya çıkıp yüreğindeki coşku ve sıcaklığın alevlenebilmesi için başka insanlarla birlikte olmanın yarattığı kıvılcımlara ihtiyaç duyduğunu gayet iyi biliyordu, yalnızken kutusunda öylece duran ve kimseye faydası olmayan bir kibrit çöpü kadar soğuktu.

Bomboş otel lobisini canı sıkkın bir vaziyette aşağı yukarı adımlamaya başladı; kâh durup gazetelerin sayfalarını karıştırıyor kâh müzik odasındaki piyanonun başına geçip ritmini yakalamayı başaramadığı bir vals notalarını tıngırdatıyordu. En sonunda somurtup oturdu, yavaş yavaş çökmeye başlayan akşam karanlığını ve sisin kurşunu buharlarının savruluşunu izlemeye koyuldu çam ağaçlarının arasından. Sinir içinde aylakça geçirdiği bir saatin sonunda kendisini yemek odasına attı.

Masalardan yalnızca birkaçı doluydu, hızlıca hepsine göz gezdirdi fakat nafile! Selamına öylesine karşılık verdiği yarış atı eğitmeni ve Ringstrasse'den* tanıdığı biri dışında kimsecikler yoktu bildiği. Ufukta ne bir kadın vardı ne de geçici romantik maceralara dair bir ihtimal. İyiden iyiye tadı kaçınca huysuzlaşmaya başladı. Yakışıklılığı sağ olsun hep hareketli bir hayatı olmuştu; her daim olduğu gibi şu anda da yeni bir serüvene fazlasıyla hazır-
dı. Bu işlerde hiçbir zaman sürprizlere izin vermez, her şeyi önceden hesaplayıp ardından neler olacağını bekle-

*Ç.N.: Viyana'nın merkezinde bulunan daire şeklindeki cadde. Kültür merkezi olarak da bilinir.

STEFAN ZWEIG

meye başladığı; hiçbir erotik fırsatı gözden kaçırmaz, her kadının cinsel duygularını bir çırpıda ölçüp biçebilir ve keşfedebilirdi; bu anlamda tanıdıklarının eşleri ya da ona kapıyı açan hizmetli kızlar arasında dahi hiçbir ayırım yapmazdı. Böyle adamlara belli bir aşağılamayla pek de düşünmeden kadın avcısı denilip geçilse de bu sözün barındırdığı gerçekçi ve gözleme dayanan bir doğruluk da vardır çünkü onlar sonsuz uyanıklıklarıyla özdeşleşmiş, aşırı tutkulu içgüdülerinde bir avcının tüm özelliklerini barındırırlar. Avlarını büyük bir heyecanla takip eder, işlerini asla yarım bırakmazlar. Her daim tetiktedirler; kovalamaya hazır ve macerayı son raddeye dek sürdürmeye yeminli. İçlerinde yanan bu hırs bir aşığınkinden ziyade bir kumarbazınkine benzer; soğuk, hesaplı ve tehlikelidir. Hatta bazıları vardır ki değil gençlikleri bütün ömürleri bahsi geçen sonsuz maceralardan ibarettir. Bu insanların her günlerine geçip giderken atılan bir bakış, kaçamak bir gülümseme, karşı karşıya otururken açılan dizler gibi yüzlerce ufak arzu oyunu sığarken koca bir yıl da bu minvalde geçen günlerden ibarettir. Şehvetli oyunlar böyle erkeklerin yaşamlarındaki sonu gelmez besin ve tutku çeşmeleri gibidir.

Gelgelelim burada oyunlarına uygun bir arkadaş yoktu, olsaydı da bunu hemen fark ederdi. Bir kumarbaz için elindeki kartların üstünlüğünü bilip de yeşil çuhanın başında bir partner için beyhude beklemekten daha fenası yoktur. Genç adam bir gazeteye uzandı. Can sıkıntısıyla gözlerini satırların üzerinde dolaştırmaya başladı başlamasına ancak zihni uyuşmuş gibiydi, sözcükleri takip ederken sarhoşmuşçasına sık sık tökezliyordu.

“Mais tais-toi Edgar!”* İpek bir elbise, masasına sür-tünerek geçerken dolgun vücutlu bu kadının yanında genç Baron’a merakla bakan, siyah kadifeden bir takım elbise giymiş, uçuk benizli küçük bir erkek çocuğu vardı. Kadın ile çocuk, genç Baron’un tam karşısına, kendileri için ayrılmış masaya geçtiler; çocuk uslu durmak için gözlerindeki huzursuzlukla çelişen bir çaba içindeydi. Baron’un asıl ilgisini çekense son derece şık ve bakımlı olan kadındı; ince bir zevkle giyinmişti, dahası tam da adamın sevdiği tiplerdendi; hani olgunluk dönemine yaklaşmış, şehvetli olduğu apaçık belli ama bunu melankolik görünümünün arkasına gizleyecek kadar da deneyimli, etine dolgun Yahudi kadınlarından. İlk anda kadının gözlerini göremedi fakat üzerlerinde yay gibi uzanan kaşlarını ve ırkını ele verircesine kıvrımlı olan burnun kadının profilini nasıl da çekici ve ilginç kıldığını hayranlıkla izledi. Balıketinde vücudunun tüm özellikleri gibi saçları da dolgun ve gösterişliydi; güzelliği hayranlıkla izlenmeye alışkın olmanın verdiği öz güvenle perçinlenmişti. Kısık bir sesle yemek siparişini verirken elindeki çatalla oynayarak gürültü yapan çocuğu uyardı. Bütün bunları ilgisini fark ettiği Baron tarafından kendisine yöneltilen ihtiyatlı ama imalı bakışlara karşı belirgin bir kayıtsızlıkla yapıyordu.

Adamın üzgün ve karamsar yüzü bir anda aydınlanı-vermişti. Uyuşan sinirleri canlanmış, uzuvları ve kasları gerilmişti. O kadar ki duruşu dikleşti, gözleri saçılmaya hazır kıvılcımlarla doldu. Bu yanıyla bütün güçlerini ortaya koyabilmek için bir erkeğin varlığına ihtiyaç duyan kadınlardan farklı değildi. Tüm enerjisi yalnızca böyle

*Ç.N.: Ama yeter artık, Edgar! (Fr.)

STEFAN ZWEIG

bir hazla uyarıldığı vakit güce dönüşüyordu. Avın koku içindeki avcuyu uyandırmıştı bir kere. Arada sırada Baron'un arzusuyla alevlenen gözlerine takılan kadının bakışları bir hayli kararsızdı, açık ve doğrudan bir yanıt anlamına geldikleri söylenemezdi ama Baron kadının gözleriyle buluşmakta kararlıydı. Zaman zaman ağız çevresinde kıvıldanmaya başlayan hafif bir gülümsemenin izlerini görür gibi oluyordu fakat bunların hiçbiri kesin değildi; gerçi Baron'un arzusunu bu denli güçlendiren de işte bu belirsizlik hâliydi. Ümidini taze tutan tek şeyse kadının bilinçli olduğu anlaşılır bir ısrarla ona bakmaktan kaçınmasıydı, ayrıca yanındaki çocukla da birilerinin onu izlediğinin bilinciyle tuhaf bir özen göstererek konuşuyordu. Kadının, gerginliğini gizlemek için gösterdiği bu çaba aslında ne kadar heyecanlı olduğunun kanıtıydı. Baron da heyecanlıydı zira oyun başlamak üzereydi.

Akşam yemeğini uzattıkça uzattı ve kadını yarım saat boyunca yüzündeki her ayrıntıyı ezberleyene, dolgun vücudunun her çizgisine bakışlarıyla dokunana dek izledi. Dışarısı zifirî karanlıktı; büyük yağmur bulutlarının ellerini uzattıkları orman, çocuksu bir korkuyla iç çekmişti; ağaçların giderek karararak gölgeleri yemek salonuna uzanınca içerideki sessizlik daha boğucu bir hâl aldı. Baron bu sükûtun ardından kadının konuşmalarının iyice yapmacıklaştığını görünce anne oğulun masadan kalkacaklarını anladı. O anda gerekli nabız yoklamasını yapmaya karar verdi işte. Masasından kalktı, kadını görmezden gelip manzaraya bakarak kapıya doğru yürümeye başladı. Birden bir şey unutmuş gibi başını geriye doğru çevirdiğinde kadını meraklı bakışlarla onu süzer-

ken yakaladı.

Nasıl da kışkırtıcı! Lobide beklemeye başladı. Bir müddet sonra kadın da elinden tuttuğu çocukla birlikte lobiye geldi ve geçerken masanın üzerindeki gazeteleri şöyle bir karıştırıp çocuğa birkaç resim gösterdi. Baron masaya doğru yaklaştı, sözde bir tesadüfle okumak için bir gazete alacak gibi yapacaktı ama asıl niyeti kadının gözlerindeki nemli parlaklığa doğrudan bakmak hatta mümkünse onunla bir sohbet başlatmaktı ancak kadın birden dönüp oğlunun omuzuna hafifçe vurdu. “Viens, Edgar! Au lit!”* dedi ve eteğini hışırdatarak buz gibi bir soğuklukla Baron’un yanından geçti. Hayal kırıklığına uğrayan Baron, kadının uzaklaşmasını izledi. Aslında o anda tanışacaklarını ummuş, böyle sert bir tavırla karşılaşınca hevesi bir parça kırılmıştı ancak ne olursa olsun kadının bu direncinde kışkırtıcı bir yan vardı. Durumun müphemliği Baron’un arzusunu iyice tutuşturmuştu. Neyse neydi artık; partnerini bulmuştu, oyun başlayabilirdi.

*Ç.N.: Haydi Edgar! Yatağa! (Fr.)

ÇABUCAK BAŞLAYAN BİR ARKADAŞLIK

Baron ertesi sabah lobiye indiğinde meçhul güzelin oğlunu, asansör görevlisi iki delikanlıyla coşkulu bir sohbet içinde gördü; çocuk, onlara Karl May'ın *Vahşi Batı* kitabındaki resimleri gösteriyordu. Annesi ortalarda yoktu; muhtemelen hâlâ odasındaydı. İlk kez dikkatlice baktı çocuğa. On iki yaşlarında, hareketli, koyu renkli gözleriyle merakla çevreyi inceleyen, çekingen bir çocuğa benziyordu. Yaştlarında görüldüğü gibi uykusundan uyandırılıp yabancı bir ortama salıverilmişçesine ürkekti. Yüzü fena sayılmazdı fakat hatları henüz tam oturmadığından birçok ayrıntı net değildi; ifadesinden erkeklikle çocukluk arasındaki o dönemin çatışması okunuyordu. Kısacası erkek çocukların kıyafetlerini bir türlü dolduramadıkları, gömlek kollarının ve pantolonların sıska uzuvları bolca örttüğü, öte yandan da kendini beğendirmek için hiçbir çabanın harcanmadığı o savruk ve düzensiz yaş evresindeydi.

Kararsızca ortalarda dolanıp duran çocuk acıklı bir

izlenim veriyordu. Canının sıkıldığı herkese sataşmasından belliydi. Ardi arkası gelmeyen sorularından bunalan kapı görevlisi onu uzaklaştırmak isterken çocuk bu sefer de kapıdan girenlere sataştı. Arkadaş olacak kimseyi bulamadığı çok belliydi. Çocukça gevezelikleriyle kendisini otel çalışanlarına sevdirmeye, onlarla konuşmaya çalışıyordu; zamanları varsa görevliler de onunla konuşuyor fakat bir yetişkin yanlarına geldiğinde ya da bir iş çıktığında çocukla konuşmayı hemen kesiyorlardı. Baron, çocuğun kendisini uzak tutmak isteyenlere meraklı gözlerle bakmasını gülümseyerek ve ilgiyle izledi. Bir an için bakışlarını Baron'a yönelten çocuk izlendiğini fark eden o simsiyah gözlerini utanarak yere çevirdi. Bu durum Baron'un hoşuna gitti. Nihayet ilgisini çekmişti; korkusu yüzünden bu denli utangaç davranan çocuğu annesiyle tanışmak için neden iyi bir çöpçatan olarak kullanmasındı ki. Denemeye değerdi doğrusu. Kapının önüne çıkan çocuğu belli etmeden izlemeye koyuldu. Çocukça bir sevgiyle bir atın pembe burnunu okşamaya çalıştı ancak gerçekten hiç şansı yoktu çünkü faytonun sürücüsü onu kaba bir şekilde tersleyip oradan kovdu. Bir kez daha canı sıkkın, az önceki sert hareketten dolayı incinmiş hâlde boş boş duruyor, çevreye üzgün bakışlar atıyordu.

O anda Baron, çocuğa seslendi.

“Ee delikanlı, söyle bakalım sevdin mi burayı?” dedi, sesine olabildiğince kayıtsız ve neşeli bir hava vermeye çalışarak.

Çocuğun yüzü hemen kıpkırmızı oldu, bakışlarını çekinerek Baron'a çevirdi. Büyük bir mahcubiyet için-

STEFAN ZWEIG

de yanıt verdi; ne de olsa ilk kez yabancı bir beyefendi onunla konuşmaya çalışıyordu.

“Burası çok güzel, teşekkür ederim,” dedi kekeleyerek. Son iki sözcüğü neredeyse heyecandan boğulacaktı gibi söylemişti.

“Bunu duyduğuma şaşırırım,” dedi Baron gülümseyerek. “Aslında oldukça sıkıcı bir yer, özellikle de senin gibi genç bir adam için. Neler yapıyorsun bakalım bütün gün?”

Çocuk öyle şaşkındı ki sorulara yanıt vermesi zaman alıyordu. Şık giyimli yabancı bir beyefendinin, kendisi gibi hiç kimsenin konuşmadığı bir çocukla sohbet etmek istemesi gerçekten mümkün olabilir miydi? Bu düşünce onu hem gururlandırıyor hem de utandırıyor. Toparlanmaya çalıştı.

“Şey, kitap okuyorum ve bol bol yürüyüş yapıyorum. Bazen annemle faytona biniyoruz. Buraya ben istirahat edeyim diye geldik aslında, biraz rahatsızlanmıştım da. Güneş ışığına ihtiyacım varmış, doktor öyle söyledi.”

Son sözleri belli bir güvenle söylemişti. Çocuklar hastalıklarıyla her zaman gurur duyarlar çünkü tehlike altında olmalarının onları, ailelerinin gözünde iki kat değerli kıldığının farkındadırlar.

“Evet, güneş ışığı gençler için çok yararlıdır; hem yakında esmerleşirsin de. Yine de bütün gün böyle oturmak olmaz. Senin gibi genç birisi keyifle koşup dolaşmalı. Sanki sen fazla usluymuşsun gibi geliyor bana, hani kolunun altında kocaman ciltli bir kitapla dolaşan şu kitap kurtları vardır ya, öyle. Senin yaşındayken ben

nasıl da haylazdım, bir bilsen; her akşam eve yırtık bir pantolonla dönerdim. Bu kadar uslu olmana gerek yok bence.”

Bu sözler karşısında çocuk endişelerinden sıyrılıp farkında olmadan gülümseyivermişti. Sohbeti devam ettirmek istiyordu ancak kendisiyle böylesine dostça konuşan bu sevimli yabancıнын önünde fazla öz güvenli ve atak görünmek de istemiyordu çünkü bunun yakışksız olacağını düşünmüştü. Hiçbir zaman atılgan ve cüretkâr bir çocuk olmamıştı, genelde oldukça çekingendi; o andaysa keyif ve utanç duygularını aynı anda yaşadığından şaşkınlık içinde bocalıyordu. Konuşma sürsün istedi ama aklına hiçbir şey gelmedi. Şükürler olsun ki tam o esnada yanlarına otelin iri ve sarı renkli St. Bernard köpeği geldi ve ikisini de koklamaya başladı; hayvan okşanmaktan büyük keyif alıyordu.

“Köpekleri sever misin?” diye sordu Baron.

“Tabii, büyükannemin Baden’deki villasında bir köpeği var, oraya gittiğimizde benim yanımdan hiç ayrılmaz. Ama sadece yaz aylarını orada geçiriyoruz.”

“Bizim çiftlik evimizde de iki düzine kadar köpek var. Burada güzelce eğlenirsen köpeklerden birini sana veririm. Beyaz kulaklı, kahverengi bir köpek. İster misin?”

Çocuk sevinçten kıpkırmızı olmuştu. “Ah evet!” Bir anda coşkuya kapıldı. Ancak birkaç saniye duraksadı, yüzüne endişeli bir ifade yerleşti. Şimdi sesi kaygılıydı hatta neredeyse paniklemişti.

“Ama annem buna asla izin vermez. Eve köpek ala-

STEFAN ZWEIG

mayacağını çünkü bakımının çok zahmetli olduğunu söylüyor.”

Baron gülümsedi. Sonunda anne lafı geçmişti.

“Annen sert biri midir?”

Çocuk bir an düşündü, sonra gerçekten güvenip güvenemeyeceğini merak eden bir ifadeyle birkaç saniye bu yabancı beyefendiye baktı. Ardından da temkinli bir yanıt verdi.

“Hayır, annem sert biri değil. Hasta olduğum için istediğim her şeyi yapmama izin veriyor zaten. Belki bir köpeğimin olmasına da izin verir.”

“Bunu ona sorayım mı?” dedi Baron.

“Ah evet, lütfen sorun,” diye bağırdı çocuk, büyük bir mutlulukla. “Siz sorarsanız annem izin verir kesinlikle. Nasıl bir köpek? Beyaz kulaklarının olduğunu söylediniz, değil mi? Bir şeyler yakalamayı biliyor mu?”

“Evet, elbette biliyor.” Baron, oğlanın gözlerindeki sevinç kıvılcımlarının bu kadar hızlı ateşlenmesi karşısında gülümsemeden edemedi. Baştaki sıkılganlığını üzerinden atan çocuk coşkuyla tutkusunu gösteriyordu şimdi. Birkaç dakika önceki endişeli hâli gitmiş yerine neşeli, yerinde duramayan biri gelmişti sanki. *Annesi de oğluna benzese bari. Umarım onun sıkılganlığının ardında da böyle bir tutku gizlidir,* diye düşünmekten kendini alamadı Baron. Çocuksa çoktan art arda sorular sormaya başlamıştı bile.

“Köpeğin adı ne?”

“Karo.”

“Karo,” diye tekrarladı çocuk sevinçle. Beklemediği

bir şekilde kendinden büyük biriyle kurduğu bu dostluk onu neredeyse sarhoş etmişti; söylenen her kelime onu neşelendirmeye yetiyordu. Öte yandan Baron da elde ettiği bu hızlı başarı karşısında şaşırılmış, elindeki fırsatı hemen değerlendirmeye karar vermişti. Çocuğu kendisiyle birlikte kısa bir yürüyüş yapmaya davet etti, haftalardır keyifli bir arkadaşlığın hasretini çeken zavallı çocuk bu öneriyi mutlulukla kabul etti. Sohbet ederek dolaşmaya başladılar; bu arada Baron da önemsiz ve öylesine sorulmuş gibi görünen bir dizi soru aracılığıyla yönlendirdiği yeni arkadaşından merak ettiği her şeyi öğrenme fırsatı bulmuştu. Kısa süre içinde her bilgiye vâkıftı; ilk olarak Edgar'ın babasının zengin Yahudi orta sınıfından Viyanalı bir avukat olduğunu öğrendi. Bu konudaki ustalığı sağ olsun; annenin Semmering'de kalmaktan pek mutlu olmadığını, konuşacak birilerini bulamadığı için yakındığını çözmüştü. Hatta daha da ileri gidip çocuğa annesinin babasını sevip sevmediğini bile sormuş, oğlanın tereddütlü cevabı sonucu evde işlerin pek de yolunda olmadığını anlamıştı. Hiçbir şekilde kuşkulananmayan şu çocuktan bu kadar bilgi edindiği için neredeyse utanacaktı çünkü çocuk, yetişkin bir insanın onun anlattıklarına ilgi gösterdiğini gördüğünden olsa gerek anlattıkça anlatıyordu. Baron yürürlerken kolunu oğlanın omuzuna atınca Edgar iyice rahatladı ve yetişkin bir adamla böylesine yakın bir ilişki kurabildiği herkesçe görüldüğü için çocuksu bir gurur duymaktan kendini alamadı. Baron da karşısındakinin ufak bir çocuk olduğunu unutmuş, kendi yaşlarından biriyle konuşmuş gibi rahat ve serbest davranmaya başlamıştı. Sohbetten

STEFAN ZWEIG

anlaşıldığı üzere Edgar oldukça zekiydi; zamanının çoğunu büyüklerle geçirmek zorunda kalan, uzun süren bir hastalığın pençesinden kurtulmuş birçok çocuk gibi o da erkenden olgunlaşmış, duygularını uçlarda yaşayan tutkulu bir kişilik geliştirmişti. Hissettiklerinin ortası yok gibiydi, her şeyden ve herkesten büyük bir tutkuyla bahsediyor, sevincini de nefretini de şiddetli bir şekilde ifade ediyordu hatta sevmediği şeyleri anlatırken yüzünü hiddetle buruşturuyordu. Belki de yeni yeni iyileşmeye başlayan hastalığının bir sonucu olarak söylediklerinde vahşi ve dengesiz bir yan vardı; bu durum, sözlerine fanatik bir coşku katıyor, bu uyumsuzluk kendi tutkulu yapısında zorlukla bastırılmış korkularının bir sonucuymuş gibi görünüyordu.

Baron, Edgar'ın güvenini kolaylıkla kazanmıştı. Yalnızca yarım saat içinde bu sıcak ve huzursuz yüreği avuçlarının içine alıvermişti. Hiçbir şeyden şüphelenmeyen, kalplerini açmaları için yalnızca ufacık bir çaba gereken çocukları kandırmak böyle kolaydır işte! İnsanın bunu yapabilmek için kendi geçmişini hatırlaması yeterlidir; doğallıkla sürdürülen bir sohbette çok geçmeden karşısındakinin bir yetişkin olduğunu unutturur çocuklar. Yalnızca birkaç dakika içinde bu ikilinin arasındaki mesafe de ortadan kalkmıştı. Edgar bu ıssız yerde ansızın bir arkadaş bulduğu için çok mutluydu, hem de ne arkadaş ama! Viyana'daki bütün arkadaşlarını, incecik sesleriyle bitmek bilmeyen bir şekilde gevezelik eden tüm o küçük çocukları unutmuştu; şu son bir saat onların anılarını silmeye yetmişti. Şimdi bütün ateşli coşkusunu, yeni ve çok önemli bu arkadaşına yöneltmişti; Baron kendisine hoşça

kal deyip yarın sabah yeniden buluşmayı teklif ederek içtenlikle el sallayınca Edgar'ın yüreği iyice gururla kabarmıştı. Belki de oğlanın yaşamındaki en önemli andı bu. Bir çocuğu aldatmak işte bu kadar basitti.

Edgar sevinçle uzaklaşırken Baron gülümsedi. Sonunda aradığı çöpçatanı bulmuştu. Edgar'ın, başının etini yercesine her sözcüğü defalarca yineleyerek annesine bu buluşmayla ilgili hikâyeler anlatacağını adı gibi biliyordu; sohbetleri sırasında kadından hep, 'Edgar'ın güzel annesi,' diye söz ettiğini ve laf aralarına sürekli kadınla alakalı iltifatlar sıkıştırdığını hatırlayınca büyük bir hoşnutluk duydu. Baron, bu geveze çocuğun arkadaşı ile annesini bir araya getirene kadar huzur bulmayacağından emindi. Kendisi ile bu meçhul güzel kadın arasındaki mesafenin azalması için artık parmağını bile oynatmasına gerek yoktu; şimdi manzarayı seyrederken mutlulukla hayal kurabilirdi çünkü bir çift coşkulu çocuk elinin kendisi için o güzelin kalbine gidecek bir köprü inşa ettiğini çok iyi biliyordu.

HERKES BİR ARADA

Daha bir saat geçmişti ki en ince ayrıntısına kadar düşünülmüş planın ne kadar başarılı olduğu kanıtlandı. Edgar akşam yemeği için bilinçli olarak salona geçen Baron'u görünce heyecanla sandalyesinden fırlayıp gülümseyerek el salladı ve Baron'u selamladı. Annesinin kolunu çekiştiren oğlan bir yandan da Baron'u işaret ederek coşkuyla bir şeyler anlatıyordu. Durumdan rahatsız olan kadın, oğlunu taşkın hareketleri yüzünden azarlasa da çocuğun ısrarlarına dayanamayarak Baron'a doğru baktı; fırsatı kaçırmayan Baron da hemen eğilerek saygıyla kadını selamladı. Nihayet tanışmışlardı. Kadın bu selama karşılık vermek zorunda kalmıştı fakat yemeğinin sonuna kadar iyice tabağına eğildi ve Baron'dan yana bakmamaya dikkat etti. Edgar ise sürekli Baron'u süzüyordu hatta bir anlığına oturduğu yerden Baron'un masasına seslenmeye çalışınca annesinden okkalı bir azar işitti. Yemeğin sonuna doğru uyuması için Edgar'a ısrar edilmiş olunacak ki çocukla annesi arasında fısıltılı bir

tartışma yaşandı; en sonunda çocuğun güçlü arzusu üstün geldi ve arkadaşının masasına gidip sohbet etmesine izin verildi. Baron yine oğlanın gözlerini sevinçle parlatacak sözleri seçmeyi başarmıştı, birkaç dakika konuştular. Sonra birden kendi eksenini etrafında dönerek kalkan Baron, kadının şaşkın bakışlarına rağmen masalarına yönelip onu böyle zeki ve şen bir çocuk yetiştirdiği için tebrik etti. Ardından Edgar'la hoş bir saat geçirdiğini samimice anlattı; bu arada küçük çocuk gurur ve sevinçten kıpkırmızı olmuştu. Baron, çocuğun sağlık durumuyla ilgili öylesine ayrıntılı ve incelikli sorular sordu ki kadın ister istemez yanıt vermek zorunda kaldı. Böylelikle Edgar'ın da büyük bir mutlulukla dinlediği uzunca bir soh-bete başladılar. Baron kendini tanıttığında kulağa hoş geldiğine inandığı isminin kadını son derece etkilediğini düşündü. Yine de aralarında hissedilir bir mesafe vardı. Kibarlığı elden bırakmıyor ancak bu sınırı da geçmiyordu. Nitekim az sonra oğlunun uyku vaktinin geldiğini söyleyerek masadan ayrılırken özür dilemeyi ihmal etmemişti.

Edgar, şiddetli itirazlarla yorgun olmadığını, uykusunun gelmediğini, bütün gece ayakta kalabileceğini söyledi. Ancak annesi Baron'a elini uzatmış ve adam da bu eli hürmetle öpmüştü bile.

O gece mutluluk ile çocuksu bir ümitsizlik arasında gidip gelen Edgar'ın gözüne uyku girmedi. Hayatında bir ilk yaşanmıştı o gün; yetişkinlerin dünyasına adım atmıştı. Uykuya direnirken bir çocuk olduğunu unutmuş, kendini büyük biri gibi hissetmeye başlamıştı. Ailenin tek çocuğuydu. Yapayalnızdı ve hastalıklarla boğu-

STEFAN ZWEIG

şarak büyümüştü. Sevgiye duyduğu açlığı giderebilecek kimi kimsesi yoktu; tabii onunla pek ilgilenmeyen anne ve babası ile evdeki hizmetçileri saymazsa... Bir sevginin gücünü söz konusu kalbin geçmişindeki hayal kırıklıklarına ve yalnızlığın yarattığı o karanlık, ıssız boşluklara bakmadan anlamaya çalışırsak yanılığ kaçınılmaz olur. Uzunca bir süredir sahibini bekleyen birikmiş duygular onlara layık görülen ilk insana aktarılır. Edgar da odasında şaşkın bir hâlde uzanıyor, içindeki heyecan ve sevinç zaman zaman korkuya dönüşüyordu. Çünkü bu adamı, bir arkadaşını, babasını, annesini hatta Tanrı'yı bile sevmediği kadar çok sevmişti. Geçmiş yılların bütün o olgunlaşmamış tutkuları daha iki saat önce adını bile bilmediği bir adama sımsıkı tutunmuştu.

Öte yandan alışılmadık yeni dostluğunun kendisini baskı altına alan benzersiz yapısına kolayca teslim olmayacak kadar da zeki bir çocuktü. Onu böylesine üzen, kendini değersiz ve önemsiz hissetmesiydi. Henüz on iki yaşında, okula gitmek zorunda olan ve geceleri başkaları tarafından yatağına yollanan bir çocuktü neticede. Baron'un dostluğuna layık olup olmadığını sürekli düşünüp duruyordu hâliyle. *Ben onun için ne anlam ifade edebilirim, ona ne verebilirim ki?* diye geçti aklından. Yeni arkadaşına duygularını göstermek konusundaki âcizliğini fark ettiğinde üzülmeyen edemedi. Başka zaman kendi yaşlarında bir arkadaş edindiğinde onunla biriktirdiği pulları ya da ilginç taşları paylaşarak arkadaşlığını pekiştirirdi ancak önceki günden sonra bütün bu eşyalar değersizleşmiş, anlamlarını yitirmişlerdi hatta gözüne oldukça ahmakça ve bayağı görünüyordardı. Sen

diye hitap edemediği yeni arkadaşına bu tür hediyeleri nasıl verebilirdi ki? Ya da ona olan duygularını anlatmanın uygun bir yolunu, fırsatını nasıl bulacaktı? Küçük bir çocuktu ve yetişkinler gibi değildi. Bunun acısını hiç böyle derinden hissetmemişti, oysa sabah olduğunda hayalindeki gibi uzun boylu ve güçlü bir yetişkin olarak uyanmayı nasıl da yürekten isterdi!

Edgar'ın bu sıkıntılı düşünceleri, içinde yeni yeni uyanan erkeklığe dair önsezilere karıştı. Nihayet gülümseyerek uyudu fakat ertesi gün arkadaşıyla buluşacağından geç kalma korkusuyla oldukça da tedirgindi. Sabah saat yedide, uyuyakaldığını düşündüğünden olsa gerek irkilerek uyandı. Hızlıca giyinip günaydın demek için annesinin odasına koştu; kadın onu bu saatte uyanık görünce çok şaşırıldı zira sabahları oğlanı uyandırmak tam bir işkenceydi. Edgar annesinin soru sormasına fırsat vermeden merdivenleri koşar adımlarla indi. Saat dokuz kadar sabırsızlıkla oralarda dolandı durdu, öyle ki kahvaltı yapmayı bile unutmuştu; arkadaşını bekletmekten başka bir şey düşünemiyordu.

Nihayet saat dokuz buçukta Baron merdivenlerde görüldü. Verdiği sözü unuttuğu belliydi ancak oğlanın büyük bir hevesle ve gülümseyerek onu beklediğini görünce yürüyüşe çıkmaya hazır olduğunu söyledi. Elini, yüzü neşeyle aydınlanmış çocuğun omuzuna koydu ve lobide bir süre oyalandı; merakla kapıları kolaçan eden gözlerine bakılırsa birilerini bekliyor olmalıydı. Sonra aniden ayağa kalktı çünkü Edgar'ın annesi lobiye inmişti; kadın, Baron'un selamını karşılıksız bırakmayarak samimi bir neşeyle yanlarına geldi. Edgar'ın kendisinden

STEFAN ZWEIG

köşe bucak sakladığı yürüyüş planını öğrenince gülümseyerek onayladı hatta Baron'un daveti üzerine onlarla birlikte çıkmaya hemen ikna oldu. Edgar somurarak dudaklarını ısırды. Tam da yürüyüşe çıkacakları anda annesinin çıkıp gelmesi olacak şey miydi? Oysa bu yürüyüş sözü sadece ona verilmişti. Hem annesini arkadaşıyla yalnızca nezaketen tanıştırmıştı; Baron'u paylaşmak gibi bir niyeti yoktu. Yeni arkadaşının, annesiyle samimi bir şekilde konuştuğunu görünce içinde kıskançlığa benzer bir his uyandı.

Böylelikle hep birlikte yürüyüşe çıktılar; Edgar'daki önemsenme ve değerli bulunma duygusu iki yetişkinden gördüğü ilgiyle daha da güçlendi. Annesinin ve Baron'un tek sohbet konusu Edgar'dı; annesi kulağa çok da inandırıcı gelmeyen bir kaygıyla oğlunun soluk benizliliğinden ve sinirlerinin yıpranmasından bahsederken Baron da gülümseyerek 'yeni dostum' diye hitap ettiği oğlanın hoş tavırlarını övüyordu. Edgar bulutların üstündeydi âdeta, çocukluğu boyunca ona tanınmayan birçok hak şu an sunulmuştu. Büyüklerin konuşmalarına katılmasına izin veriliyor, anında sesini kesmesi buyurulmuyor hatta geçmişte pek hoş karşılanmayan cesur isteklerini dile getirmesine bile ses çıkartılmıyordu. Bütün bunlar göz önüne alındığında içinde yükselen yetişkin olduğu inancına çok da şaşmamak gerekir. Tasarladığı tatlı hayallerinde artık çocukluk dönemini geride bırakmış; kendisini, üzerine küçük gelen bir giysi gibi onu kenara atıvermiş olarak görüyordu.

Baron öğlen yemeğinde artık oldukça nazik davranmaya başlayan Edgar'ın annesinin daveti üzerine onların

masasına oturmuştu. Birbirinin karşısında duran masalarda ayrı gayrı değillerdi artık; tanışıklıkları dostluğa evrilmiş, güzel bir uyum yakalamışlardı. Adam, kadın ve çocuk oldukça mutlu görünüyordu.

KUŞATMA

Sabırsızlanan avcı, kurbanına yaklaşma vaktinin geldiğini düşünüyordu. Aralarında oluşan bu üçlü bağ pek de uymuyordu ona. Elbette beraberce sohbet edebilmeleri güzeldi ancak onun asıl amacı bu değildi ki. Ayrıca arzularını maskeleyen bu samimi dostluk havalarının kadın ve erkek arasındaki cinsel çekimi bastırıldığını ve sözcüklerin tutkuları öldürüp ateşlerini söndürdüğünü de aklından çıkarmamalıydı. Bu konuşmalara kendini kaptırıp asıl niyetini kadına da unutturmamalıydı, Baron'a göre kadın onun amacını çoktan anlamış olmalıydı.

Avını boşuna sürdürmediğini düşünmek için geçerli nedenleri vardı. Ona göre solmaya başlayıp parlaklığını yitiren bir güzellikteki bu kadın, kendisini çocuğuna mı yoksa arzularına mı adanması gerektiği konusunda tercih yapılış bir safhadaydı. Hatta belki de aslında hiç sevmeyişi bir kocaya sadık kalmak için harcadığı çabaya pişmandı da. Böyle dönemlerde çok uzun zaman önce yolu çizilmiş gibi görünen hayat bir kez daha sorgulanır

çünkü iradenin sihirli iğnesi nihai küskünlük ile yeni bir romantik deneyim umudu arasında son kez sallanmaya başlar. İşte o anda kadın tehlikeli bir kararla karşı karşıya kalır: Kendi hayatını mı yaşayacaktır yoksa anaçlığı ağır basacak ve çocuklarının hayatını mı sürdürecektir? Baron bu tür konularda keskin gözlere sahip olduğundan kadının içinde yanan ateşle kendini kurban etmek arasındaki tehlikeli salınımın içinde olduğunu düşünüyordu. Konuşmalar sırasında kocasından hiç söz etmiyordu. Belli ki kocası özenli bir hayatın getirdiği gereksinimleri değil yalnızca parasal ihtiyaçları karşılıyordu, öte yandan kadının çocuğuna yönelik ilgisi de o kadar yoğun değildi. Koyu gözlerine çökmüş sıkıntı yaşamını kuşatmış, şehvetini bastırırken içindeki gizli melankoliyi serbest bırakmıştı. Baron daha hızlı hareket etmeye ancak aynı zamanda aceleci bir adam izlenimi vermemeye karar verdi. Aslında kadına ilgi duysa da bu yeni dostluğa karşı kayıtsızmış gibi davranıyordu. Ona yaklaşırken toplumsal statü farklılığını vurgulamaya karar verdi; kulağa hoş gelen aristokratik ismi ve mesafeli tavırlarıyla bu güzel ve etine dolgun kadının vücuduna sahip olacağını düşündükçe heyecanlanıyordu.

Bu ateşli oyun hâlihazırda Baron'u ele geçirmeye başlamıştı, dolayısıyla tedbiri elden bırakmamalıydı. Öğleden sonra kendi odasında kaldı, arandığını ve istendiğini büyük bir hoşnutlukla hissediyordu. Ne var ki onun yokluğuyla harap olan hedefindeki kadın değil zavallı oğlu olmuştu. Edgar bir anda korkunç bir terk edilmişlik ve çaresizlik hissetmiş, kendine has sadakatiyle bütün öğleden sonrası arkadaşını bekleyerek geçirmişti.

STEFAN ZWEIG

Tek başına dışarı çıkmak ya da bir şeyle meşgul olmak arkadaşlıklarına yönelik bir saldırı gibi geliyordu ona. Otel koridorlarında amaçsızca dolaşıp durdu, yüreğinde tarifsiz bir keder yükselmişti. Huzursuzlukla kıvranan hayal gücü ona arkadaşının başına bir fenalık geldiğini düşündürüyordu, sabırsızlık ve kaygıyla çözülp, hıçkırığa hıçkırığa ağladı ağlayacak durumdaydı.

Baron akşamleyin yemeğe indiğinde Edgar onu büyük bir neşeyle karşıladı. Annesinin uyarılarına ve diğer müşterilerin şaşkınlıklarına aldırmadan Baron'a doğru koştu ve incecik kollarını adamın göğsüne sıkıca doladı. "Nereye gittiniz? Nerelerdeydiniz?" diye bağırdı heyecanla; sözcükler ağzından bir anda çıkmıştı. "Her yerde sizi aradık." Bu yakışsız davranışa bir de kendisinin karıştırılması Edgar'ın annesini oldukça sinirlendirdiğinden olsa gerek kadın oğluna sertçe bağırdı: "Sois sage, Edgar. Assieds-toi!"* Oğluyla hep Fransızca konuşuyordu fakat sürekli bocalamasından ana dili olmadığı belliydi. Edgar, annesinin sözünü ikiletmedi ancak Baron'a soru sormadan da duramıyordu. "Şunu unutma," dedi annesi, "Baron istediğini yapabilir. Belki de bizimle olmak onu sıkıştır." Kadın bu sefer isteyerek kendini konuşmanın bir parçası hâline getirmişti; Baron da kadının oğlunu azarlarken aslında iltifat beklentisinde olduğunu fark edince sevindi.

İşte içindeki avcı uyanmıştı tekrar. Avının izini bu kadar hızlı bulduğu ve onu tam silahının dibinde hissettiği için heyecanlanmış, coşkuyla sarhoş olmuştu âdetta. Gözleri sevinçle parlarken kanı damarlarında süratle koşuyordu, sözcüklerin dudaklarından nasıl bir tutkuyla

*Ç.N.: Akıllı ol, Edgar. Yerine otur! (Fr.)

döküldüğüne kendisi bile şaşmıştı. Nasıl ki aktörler karşılarında capcanlı, soluk alıp veren bir kitle gördüklerinde rollerini daha şevkle oynuyorlarsa Baron da güçlü erotik eğilimleri olan her erkek gibi bir kadın kendisinden hoşlandığı vakit coşkularının esiri olurdu. Doğrusu her zaman kendisini dinleyenlerin hayal güçlerini harekete geçirecek kadar iyi bağlantılar kurarak konuşan, iyi bir hikâye anlatıcısıydı fakat bugün yeni kurulan dostluğun şerefine ısmarladığı şampanya ile birlikte iyiden iyiye kendini aşmıştı. İngiliz aristokrasisinden seçkin bir dostunun davetiyle Hindistan'da katıldığı av partilerinden bahsetti; bu konuyu seçmişti zira hem kimseyi rencide etmezdi hem de kadının egzotik ve ulaşamadığı şeylerden etkilendiğini anlamıştı. Yalnız anlatılan hikâyelerden en çok etkilenen Edgar'dı, gözleri parlıyordu. Yemek yemeyi unutmuştu; yalnızca Baron'a bakıyor, onun dudaklarının arasından çıkan sözcükleri âdeta yudum yudum içiyordu. Okuduğu kitaplarda geçen müthiş avlar, esmer insanlar, Hindular, Juggernautu* taşıyan arabanın korkunç tekerleklerinin altında ezilenler gibi ilginç olaylara canlı olarak tanık olmuş birisini göreceğini hiçbir zaman düşünmezdi. Kaldı ki şimdiye dek böyle insanların var olduğuna hatta masal diyarlarına bile inanmamıştı fakat anlatılanları dinledikçe içinde büyük bir alev yükseliyordu sanki. Gözlerini yeni arkadaşından ve onun bir zamanlar bir kaplanı öldürmüş ellerinden alamadı. Sorularla anlatıyı bölmek istemiyordu gerçi, merakını bastıramadığında sesi de heyecandan titriyordu. Dipdiri hayal gücüyle anlatılanları hemen görselleştirdi; bazen arkadaşını, başlarına kocaman örtüler geçirmiş esmer

*Ç.N.: Bir Hint tanrısı. Eskiden insanlar Juggernautu'n heykelini taşıyan büyük arabanın tekerleklerinin altına atlayarak kendilerini kurban ediyorlardı.

STEFAN ZWEIG

adamların, bir filin sağında ve solunda yürürken hayvanın üstündeki mor örtüde otururken gördü, sonra ansızın ormanın karanlıklarından sivri dişleriyle bir kaplan fırlayıp pençelerini file geçiriverdi. Baron daha ilgi çekici bir konuya geçip yaşlı filler kullanılarak genç ve vahşi fillerin nasıl avlandıklarını anlatmaya başladı. Oğlanın gözleri heyecandan çakmak çakmak parlıyordu. İşte o anda çocuğun bütün hevesini bitiren ani darbe geldi. Annesi saatine bakarak, “Neuf Heures! Au lit!”* dedi.

Edgar’ın yüzü bir anda bembeyaz oldu. Yatmaya gönderilmek, bütün çocuklar için korkunç bir buyruktur çünkü bu bir çocuğun yetişkinlerin önünde küçümsenmesinin en gözle görülür biçimidir; bu buyruk, çocuk olmanın ve ancak çocukların erken uykuya ihtiyaç duyduğunun göstergesidir. Böyle bir andaysa aynı zamanda anlatılan harika olayları dinleme fırsatından da mahrum kalmak anlamına geliyordu.

“Yalnızca bir tane daha anne, bir hikâye daha dinlememe izin ver lütfen, şu filler de dinleyeyim.”

Annesine yalvarmaya başlamak üzereydi ki artık yetişkin biri gibi davranacaksa daha ağırbaşlı olması gerektiğini hatırlattı kendine. Yine de şansını denedi ama annesi bugün son derece sertti. “Hayır, zaten vakit iyice geç oldu. Uyuman lazım. Akıllı ol, Edgar. Baron’un hikâyelerini sana ben anlatacağım.”

Edgar tereddüt etti. Yatmaya gideceği zaman annesi ona eşlik ederdi genellikle ama şu anda arkadaşının önünde annesine yalvarmak istemiyordu. Çocukça gururuyla bu ayrılışı yumuşatmaya, kendi özgür iradesiyle gidiyormuş gibi göstermeye çalıştı.

*Ç.N.: Saat dokuz olmuş! Yatma vakti! (Fr.)

“Tamam anne, o zaman bana her şeyi anlatacaksın! Fillerle birlikte hepsini anlatacaksın!”

“Evet anlatacağım, tatlım!”

“Ama bu gece! Hemen!”

“Evet, evet ama Şimdi yatmaya gitmen gerekiyor. Haydi, Edgar.”

Edgar, azarlanmış ve kıpkırmızı bir yüzle değil de Baron’la ve annesiyle el sıkışarak yatmaya gittiği için kendisiyle gurur duyuyor olsa da boğazına bir yumru oturmuştu, neredeyse hıçkırarak ağlamak üzereydi. Baron samimi bir Şekilde Edgar’ın saçlarını eliyle hafifçe karıŐtırdı; bu hareket çocuğun gergin yüzüne küçük bir gülümseme yayılmasına neden olmuştu. Ancak daha sonra hızlı adımlarla kapıya doğru yürüdü, eğer bu kadar hızlı olmasa annesi ya da Baron yanaklarından süzülen gözyaşlarını görebilirdi.

FİLLER

Edgar'ın annesi masada bir süre Baron'la baş başa oturdu ancak artık ne fillerden ne de heyecanlı avlardan konuşuyorlardı şimdi. Oğlan yanlarından ayrıldıktan sonra sohbetlerine belli bir acemilik ve şehvetli bir ton hâkim olmaya başlamıştı. Bir müddet sonra masadan kalkıp lobiye geçtiler ve köşede oturdular. Baron her zamankinden daha ilgi çekici görünüyordu, öte yandan kadın da içtiği şampanyanın etkisiyle neşelenmişti, konuşmaları süratle tehlikeli bir hâl almaya başladı. Baron aslında pek de yakışıklı bir adam sayılmazdı; sadece çok gençti ve esmer yüzünün canlı hatlarıyla birlikte kadını kendine hayran bırakan cana yakın bir tavrı vardı. Adamı yakından izlerken çekinmiyor, onun yakıcı bakışlarından ürkmüyordu fakat Baron'un sözlerinde belli bir ataklık, cüretli bir ton hissedilir olunca kadının zihni bulandı; sanki Baron kendisine doğru yanaşıp dokunuyor ardından geri çekiliyordu. Olağanüstü bir arzu dalgası yaratan bu hareketler kadının yüzünün kızarmasına ne-

den oldu. Tüm bunlar olurken Baron birden sevimli bir kahkaha atıp ortamdaki şehvetli flörtü ufak bir çocuğun yaramazlıkları gibi doğal göstermeye çalışıyordu. Kadın, Baron'un bazı sözlerine sert tepkiler vermesi gerektiğinin farkındaydı aslında ama bu şehvet yüklü iletişimden etkilenmişti. Bir ara, adamın cüretkârlığına benzer şekilde cevap vermeyi bile denedi. Ona cesaret verici bakışlar atıp, kullandığı sözcükler ve hareketleriyle genç adamı iyice kışkırtarak kendisine daha da sokulmasına göz yumuyordu. Adamın sesindeki yakınlığı ve samimiyeti fark ediyor, onun sıcak soluğunun çıplak omuzlarını okşadığını hissediyordu. Bütün kumarbazlar gibi onlar da zamanı unutup ateşli konuşmalarının coşkusuna kapılmışlardı; gece yarısı lobinin ışıklarının bir kısmı kapatılınca şaşkınlıkla kendilerine geldiler.

Endişeli bir dürtüyle irkilip yerinden sıçrayan kadın oldu ve birdenbire ne kadar ileriye gittiğini fark etti. Ateşle oynamanın nasıl sonuçlar doğuracağını farkındaydı elbette; bu oyunun daha da ciddileştiğini hissetmişti. Korkunç bir girdaba kapıldığını, bir şeylerin onu aşağıya çektiğini ve kurtulmak konusunda kendisine olan güveninin azaldığını hissetti. Korkunun, şarabın ve tehlikeli bir sohbetin yarattığı karmaşada kafası kazan gibi olmuştu. Derin bir sessizlik anında içi panik ve kaygıyla doldu. Böylesi bir endişeyi yaşamı boyunca birkaç kez hissetmişse de hiçbir zaman şu andaki kadar şiddetli ve baş döndürücü değildi. "İyi geceler. Yarın sabah görüşürüz," diyerek telaşla toparlandı, Baron'dan çok o andaki tehlikeden, kendisi için yeni ve garip bir belirsizlik anlamına gelen tedirginlikten kaçmak istedi. Ancak Baron

STEFAN ZWEIG

kadının vedalaşmak için uzattığı elini tutup nezaketle ama sıkıca kavramıştı bile üstelik usulüne uygun olarak yalnızca bir kere değil dört ya da beş kere öptü, titreyen dudakları parmaklardan bileğe kadar kadının elinde dolaştı; öyle ki kadın, adamın sert bıyıklarının eline sürünmesiyle ürpermişti. Ilık, kuşatıcı bir şehvet parmaklarından tüm damarlarına, oradan da bütün vücuduna yayılıverdi. Ateşli bir telaş tehdit edercesine şakaklarını sıkıyordu, anlamsızca her tarafını saran korkuyla birlikte elini hemen çekti.

“Ah, biraz daha kalın lütfen,” diye fısıldadı Baron. Fakat kadın yaşadığı endişe ve saklayamadığı şaşkınlığının etkisiyle adamdan uzaklaştı. Sohbeti sonlandırmak istemeyen Baron’un heyecanı kadını da sarmış, zihnini allak bullak etmişti. Adamın ataklarından korkup telaşla uzaklaşırken diğer yandan da yakınlığın ilerlemesi onu da heyecanlandırıyor gibiydi. O anda uzun zamandır farkında olmadan arzuladığı şeye kavuşabileceğini düşündü; basit bir flörtleşmenin ötesinde büyük ve tehlikeli bir macera yaşayabilirdi. Baron kadının peşinden gitmeyecek kadar gururlu ve kibirliydi. Sarhoşlukla sallanmaya başlayıp zayıf düşmüş bu kadını açıkça kovalamanın âlemi yoktu, tam tersine adil bir oyun oynuyor, kendinden emin bir hâlde kadının kendisine teslim olmasını bekliyordu. Zaten artık kaçıışı yoktu. Yakıcı zehrin kadının damarlarında çoktan dolaşmaya başladığını görebiliyordu.

Kadın merdivenleri çıkıp bir süre durdu, elini çılgınca çarpan kalbinin üzerine koydu. Durup dinlenmeye ihtiyacı vardı, sınırları boşanmak üzereydi. Tehlikeden

kaçabilmiş olmanın verdiği rahatlık, pişmanlık duygusuyla birleşince dudaklarından bir inleme döküldü. Damarlarındaki kanın coşkuyla aktığını, başının sarhoşlukla döndüğünü hissediyordu. Gözleri yarı kapalı bir hâlde sendeleyerek koridorda ilerledi ve odasının kapısını buldu. Kapı kolunu tuttuğunda derin bir nefes aldı. Artık güvendedi.

Odanın kapısını yavaşça açtı fakat içeri girmesiyle tekrar paniğe kapılması bir oldu. İçeride, odanın karanlığında hareket eden bir şeyler vardı sanki. İyice hırpalanmış sinirleriyle tekrar koridora çıkıp yardım için bağır-mak üzereydi ki odadaki gölgeden gelen uykulu ve ince bir ses duydu: “Sen misin anne?”

“Tanrı aşkına, sen burada ne arıyorsun?” Ardından uzandığı divanda bir top gibi kıvrılarak uyuyakalmış çocuğun yanına gitti. Aklına ilk gelen onun rahatsızlanmış ya da yardıma muhtaç olabileceği ihtimaliydi.

Fakat Edgar uykulu gözler ve kırgın bir ses tonuyla cevap verdi: “Seni burada bekliyordum, sonra uyuyakalmışım.”

“Ama neden beni bekledin?”

“Filler için.”

“Hangi filler?”

Sonra birden çocuğun neyden söz ettiğini hatırladı. Baron’un anlattığı filleri ve av hikâyelerini anlatma sözü vermişti ona. Edgar da bu sebeple odasına girmiş çocuksu güveniyle annesinin gelmesini beklerken uyuyup kalmıştı. Bu abartılı davranış karşısında kadının tepesi attı ama aslında kendisine öfkelenmişti zira içinde utanç

STEFAN ZWEIG

ve suçluluk duyguları hareketlenmişti. Bunları bastırıp, “Hemen yatağına git, seni terbiyesiz seni!” diye bağırdı. Edgar şaşkınlık içinde annesine bakakaldı. Yanlış hiçbir şey yapmadığı hâlde neden kızmıştı? Çocuğun yüzündeki afallama kadını daha da sinirlendirdi, oğluna haksızlık ettiğinin farkındaydı çünkü. “Hemen odana git,” diye bağırdı tekrar. Edgar tek bir kelime bile etmeden annesinin odasından çıktı. Aslında çocuk son derece yorgundu ve uyku mahmurluğunun puslu havasında yalnızca belli belirsiz bir biçimde annesinin kendisine verdiği sözü tutmadığının ve kendisine haksızlık yapmış olduğunun farkındaydı. Fakat isyan etmedi. Yorgunluktan her şeyi sessizce karşıladı ve bir kez daha uyanık kalmak yerine koltukta uyuyakaldığı için kendisine kızdı. “Ne kadar da çocuklara özgü bir davranış,” diye homurdandı yatağında tekrar uykuya dalmadan evvel.

Çocuk olmak en büyük nefretiydi dünden beri.

ÇEKİŞME

Baron kötü bir gece geçirmişti. Yarım kalan maceralardan sonra uyumak tehlikelidir bazen; tatsız rüyalarla dolu huzursuz bir geceden sonra o da eline geçen fırsatı değerlendiremediği için derin bir pişmanlık hissetti. Sabahleyin aşağıya indiğinde uykusunu tam alamamış, keyifsiz bir ruh hâli içindeydi; merdivenlerden iner inmez çocuk, gizlendiği köşeden çıkıp Baron'u kucakladı, ardından sonu gelmeyen sorularla onu bunaltmaya başladı. Yetişkin arkadaşını annesiyle paylaşmak zorunda kalmadığı bir an yakaladığı için mutluydu. Arkadaşına, hikâyelerini artık annesine değil bizzat ona anlatması için ısrar ediyordu çünkü kadın sözünü tutmamış, anlatılanları Edgar'a aktarmamıştı. Bitmeyen çocuksu istekleriyle bıkkınlığını gizlemekte zorlanan Baron'u iyice sıkmıştı. Ayrıca bitmek tükenmek bilmeyen bir heyecanla konuşurken uzun zamandır arkadaşını aradığını, sabahtan bu yana onu beklemekten başka bir iş yapmadığını da sevgiyle anlatıyordu.

STEFAN ZWEIG

Baron onu sertçe yanıtladı. Çocuğun sürekli yolunu gözlemesinden, kendisine sırnaşmasından, aptalca sorularından ve rahatsız edici sevgisinden iyiden iyiye sıkılmaya başlamıştı artık. On iki yaşında bir çocuğun gece gündüz çevresinde dolanmasından, sürekli saçma sapan konuşarak kendisini rahatsız etmesinden usanmıştı. Baron'un tüm istediği demiri tavında dövmek ve anneyi tek başına yakalamaktı fakat çocuğun tatsız varlığı bu noktada önemli bir sorundu. Tedbirsizce oluşturduğu, kendisine yönelik bu sevgiden rahatsız olmuştu ilk kez, üstüne üstlük bu ufak dostunun bunaltıcı sevgisinden kurtulmanın bir yolu varmış gibi de görünmüyordu.

Yine de bir girişimde bulunması gerekiyordu. Çocuğun annesi ile saat onda yürüyüşe çıkacaktı, o vakte kadar gevezelik etmesine izin verdi; bir yandan gazetesini karıştırıyor bir yandan da çocuğun duygularını rencide etmemek için arada sırada ona yanıt veriyor ya da birkaç sözle geçiştiriyordu. En sonunda saat ona yaklaşırken birden bir şey hatırlamış gibi Edgar'a döndü ve yandaki otele gidip kuzeni Kont Grundheim'in oraya varıp varmadığını öğrenmesini rica etti.

Hiçbir şeyden kuşkulanmayan Edgar, en sonunda arkadaşı için bir şeyler yapıp onun bir isteğine aracı olmanın verdiği gururla öyle hızlı koşarak ayrıldı ki herkes ardından şaşkınlıkla bakakaldı. Kendisine iletmesi için bir mesaj verildiği zaman ne kadar süratli olabileceğini kanıtlamaktı tüm derdi. Oteldekiler kontun henüz gelmediğini zaten geleceğini de bildirmediğini söylediler. Çocuk yine koşarak geri döndü fakat Baron lobide değildi. Hemen adamın odasına gidip kapıyı çaldı, cevap

yoktu. Sonra bu konuda bir şey bilip bilmediğini öğrenmek için annesini aramaya başladı; oteldeki bütün ortak mekânları, müzik odasını, kahve salonunu aynı hızla bir çırpıda taradı. Annesi de yoktu. En sonunda dayanamayıp kapıcıya sorduğunda onu hayrete düşürecek bir cevap aldı. Annesi ile Baron birkaç dakika önce birlikte otelden ayrılmışlardı.

Edgar sabırla beklemeye başladı. Çocuksu masumiyeti hiçbir şeyden şüphelenmeyecek kadar temizdi. Dışarıda fazla kalmayacaklarını düşünüyordu çünkü Baron mutlaka oğlanın getirdiği mesajı duymak isterdi. Fakat saatler geçtikçe çocuk huzursuzlanmaya başladı. Doğrusu bu baştan çıkarıcı adamla tanıştığından beri Edgar'ın hayatı sürekli telaş ve gerginlik içinde geçiyordu. Her tutku, tıpkı yumuşak bal mumunun üzerinde kalan izler gibi kendi işaretini çocukların hassas bedenleri üzerine bırakır. Edgar'ın göz kapakları yine sinirle titremeye başladı, rengi kaçtı. Bekledi, bekledi, bekledi... Önceleri sabırla sonra delice bir huzursuzlukla en sonunda göz yaşları içinde bekledi. Hâlâ kötü niyetli düşünceler geçmiyordu aklından. Mükemmel arkadaşına duyduğu kör inanç ona bu işte mutlaka bir yanlış anlama olduğunu düşündürüyordu hatta Baron'un ondan istediği şeyi yanlış anlamış olabileceğini de düşünüp iyice gerilmişti.

Fakat en sonunda Baron ve annesi neşeyle sohbet ederek hiçbir şaşkınlık belirtisi taşımadan kapıda görüldüklerinde Edgar allak bullak olmuştu. Baron mesaj konusunu sorma gereği bile duymadan, "Belki sana rastlarız diye bu yoldan yürüdük, Edi," deyince çocuk onların boş yere kendisini aradıklarını düşünerek dehşete düştü;

STEFAN ZWEIG

oğlan bilindik yolu kullanarak ana caddeden döndüğünü söyleyip, onların nereden geldiklerini sorunca annesi araya girdi. “Tamam Edgar, olan oldu. Çocuklar fazla konuşmamalı!”

Edgar öfkeden kıpkırmızı olmuştu. Bu annesinin, onu arkadaşı önünde küçük düşürmek için yaptığı ikinci hamleydi. Edgar artık büyüdüğünü düşündüğü hâlde annesi neden hâlâ ona çocukmuş gibi davranıyordu? Anlaşılan Baron’la kurduğu arkadaşlığı kıskanmıştı ve onu kendi yanına çekmenin hayalini kuruyordu. Evet, annesinin Baron’u bilinçli olarak yanlış yoldan götürdüğüne emindi. Ancak annesine, ona böyle davranmaya hakkı olmadığını gösterecekti; buna asla izin veremezdi. Edgar, yemeğe oturduklarında annesiyle tek bir kelime bile konuşmamaya karar verdi; sadece arkadaşıyla sohbet edecekti.

Sözünü tutmakta son derece zorlandı. Zira hiç beklemediği bir şey olmuş ve annesi de Baron da Edgar’ın suskunluğunun farkına varmamışlardı. Öyle ki Edgar masada mıydı değil miydi umursamıyorlardı, oysa dünkü sohbetin ana konusu ondan başkası değildi. Annesi ve Baron sanki Edgar buhar olup uçmuş gibi çocuğun başının üzerinden birbirleriyle konuşuyor, şakalaşüyor ve kahkahalar atıyorlardı. Çocuğun yanaklarına kan hücum etti, onu neredeyse nefessiz bırakan kocaman bir yumru gelip boğazına çörelendi. Aslında ne kadar güçsüz olduğunu o anda korkuyla idrak etti. Orada öylece oturmuş, annesinin en sevdiği arkadaşını elinden almasını izlerken sessizlikten başka silahının olmadığını düşündü. Belki de hiddetle kalkıp yumruklarını ansızın masa-

ya vuruvermeliydi, işte o zaman onu fark ederlerdi. Yine de kendisini kontrol etmeyi başardı, yalnızca ellerindeki çatal ve bıçağı bıraktı, hiçbir yiyeceğe dokunmadı. Fakat diğerleri onun yemek yemediğini de fark etmemişlerdi, sadece ana yemeğe geçildiği sırada annesi Edgar'a dönüp kendisini iyi hissedip hissetmediğini sordu. Yalnızca hastalığıyla ilgileniyordu, Edgar'ın ne düşündüğünün zerre önemi yoktu. Asık bir suratla yemek istemediğini söyledi ama yine de ilgiyi üzerine çekemedi. Baron ise onu hep ten unutmuş gibiydi; yemek boyunca oğlana dönüp tek bir kelime dahi etmedi. Gözlerine dolan yaşlar yanaklarından süzölmeye başladı, çocukça bir telaşla hemen bir peçete alıp yüzünü sildi. Yemek sona erdiğinde rahatlayabildi ancak.

Annesi yemek masasındayken fayton kiralayarak birlikte Maria-Schutz'e gitmeyi önerdi. Buna karşılık sinirle alt dudağını ısırarak Edgar, annesinin onu arkadaşıyla bir dakika bile yalnız bırakmaya niyetinin olmadığı anladı. Üstüne bir de masadan kalkarken, "Edgar, epeydir derslerini ihmal ediyorsun, okulla alakalı her şeyi unutuvereceksin. Bir gün otelde kalıp tekrar yapmalısın," deyince nefret her yanını kuşattı. Bir kez daha küçük yumruklarını öfkeyle sıktı. Annesi yine arkadaşının önünde, onun hâlâ okula gitmek zorunda olan bir çocuk olduğunu ve yalnızca yanında bir yetişkinle bir yerlere gidebileceğini vurgulayarak onu küçük düşürmüştü işte. Niyeti artık besbelliydi annesinin, Edgar cevap vermeden sırtını döndü.

Annesi gülümseyerek, "Ah canım, yine mi küstün!" dedi, sonra Baron'a doğru bakarak devam etti. "Birkaç

STEFAN ZWEIG

saat ders çalışsa fena mı olur sanki?”

İşte o anda çocuğun kalbini buz gibi donduran bir şey oldu. Arkadaşı sandığı Baron da annesini destekleyerek, “Eminim birkaç saat yalnız kalmanın ona bir zararı dokunmaz,” dedi.

Gizli bir plan mı yapmışlardı? Edgar’a karşı bir ortaklık mı kurmuşlardı yoksa? Çocuğun gözlerinde büyük bir öfke dalgası belirdi. Umutsuzca babasının otoritesine sığınan Edgar, “Babam, buradayken okul ödevi yapmamamı söyledi. Yalnızca dinlenmemi istiyor,” dedi hasta olmanın gururuyla diğerlerine ters ters bakarak. Ağzından tehdit gibi çıkan bu sözler annesini ve Baron’u gerçekten de tedirgin etmişe benziyordu. Annesi parmaklarını masanın üzerine sinirli sinirli vurarak çevreye bakınmaya başladı. Sıkıntılı bir sessizlik oluşmuştu. Sonunda Baron zoraki bir gülümsemeyle, “Dediğin gibi olsun, Edi,” dedi. “Sınava girecek olan ben değilim nasıl olsa, hepsinden uzun zaman önce çıkmıştım zaten.”

Ne var ki Edgar bu şakaya gülmedi, adamın ruhunu gözlemlmek istercesine dikkatli ve sorgulayıcı gözlerle onu inceledi. Neler oluyordu? Aralarında değişen bir şeyler vardı ve çocuk bunun nedenini çıkaramıyordu. Huzursuzca bakmayı sürdürdü, kuşkunun izleri kendini göstermeye başlamıştı işte.

YAKICI SIR

Faytonda giderken annesi ve Baron'un karşısına oturan çocuk onların tavırlarındaki değişimin nedenini merak ediyor, niçin ona eskisi gibi davranmadıklarını anlamaya çalışıyordu. *Neden annem gözlerini benden kaçırıyor? Baron niçin sürekli şakalar yapmaya ve bir palyaço gibi beni güldürmeye çalışıyor? Ne oldu da benimle dün ya da önceki gün konuştukları gibi konuşmuyorlar? Yüzlerindeki bu yeni ifadenin sebebi nedir? Annemin dudakları bugün kıpkırmızı, onları boyamış olmalı. Onu daha önce hiç böyle görmemiştim. Baron, sanki ben onu gücendirmişim gibi devamlı kaşlarını çatıyor. İyi ama ben onlara hiçbir şey yapmadım; kızdıracak tek bir kelime bile söylemedim. Hayır, tüm bu değişikliğin nedeni ben olamam çünkü birbirlerine karşı da farklı davranıyorlar. Sanki dile dökmedikleri bir şey olmuş. Dünkü gibi keyifle çene çalmıyor ya da gülmüyorlar ama şaşkın hâllerine bakılırsa gizledikleri bir şeyler olmalı. Bir tür sırları var ve bunu benimle paylaşmak istemiyorlar. Ne pahasına olursa olsun bu sırrı öğ-*

STEFAN ZWEIG

renmeliyim. Büyüklerin beni odadan dışarıya çıkartmalarına neden olan bu sırrın farkındayım aslında; kitaplarda sürekli sözü geçen, operalarda erkek ve kadınlara kollarını açarak birlikte şarkı söyleten, onların birbirlerini kucaklamalarına, itmelerine neden olan bir şey bu. Babamla sinirlenip evden gönderdiği Fransızca öğretmenim arasında olan bitene benzeyen bir sır olmalı. Bütün bunların birbirlerine bağlı olduğunu hissediyorum ama bir türlü çözemiyorum. Ah, keşke bu sırrı açığa çıkarıp olan biteni anlayabilsem, keşke bütün kapıları açacak o anahtara sahip olabilsem de insanların bir şeyler gizleyip arkasından iş çevirdikleri on iki yaşındaki o çocuk olmasam artık. Aldatılıp binbir türlü bahaneyle oyalanmasam. Bu sırrı ya şimdi öğrenirim ya da hiçbir zaman! Bunun yolunu da bulacağım!

İlkbaharın gecikmiş parlaklığının bürüdüğü çam ormanlarıyla kaplı dağlara, taptaze çiçeklerle dolu vadilere ve mevsimin tüm renklerinin ahenkli dansına tek bir bakış bile atmayan Edgar'ın alnında derin bir çizgi belirmişti; on iki yaşındaki çocuk bu hâliyle ihtiyarlanmış gibiydi. Faytonun arka koltuğunda karşısına oturmuş olan annesi ve Baron'u inceledi, ikisinin gözlerinde parlayan derinlikten o sırrı çekip çıkarmak istiyordu. Zekâyı en iyi tutkulu bir kuşku biler; henüz tam olgunlaşmamış bir zihnin yeteneklerini ise karanlıkta ondan uzaklaşan bir izden başka hiçbir şey bu denli parlatamaz. Bazen gerçek bildiğimiz dünyadan çocukları ayıran yalnızca derme çatma bir kapıdır ve tesadüfi bir rüzgârla ardına kadar açılır.

Edgar, birdenbire büyük bir sırrın kendisine her zamankinden daha yakın olduğunu, elini uzatsa ona ulaşabileceğini düşündü. Bu fark ediş onu önce heyecanlan-

dırmış ardından ağırbaşlı bir dinginlik hissetmesini sağlamıştı. Henüz adını koyamasa da çocukluk döneminin sonuna geldiğini hissediyordu.

Annesi ve Baron da Edgar'ın kapkara bakışlarının pekiştirdiği sıkıntılı bir hâl içinde kıvranıyorlardı sanki. Faytonda üç kişi olmak ikisini de rahatsız ve tedirgin etmişti. Zira tam karşılarında çakmak çakmak gözleri ve çatık kaşlarıyla oturan küçük çocuk, iki yetişkin için engel teşkil ediyordu. Ne konuşmaya ne de bakışmaya cesaret edebiliyorlardı. Daha önceki gibi neşeli kısa konuşmalar yapamıyorlardı; sohbetlerinin satır aralarına gizledikleri şehveti, ürpertici sözcüklerle coşkulu samimiyetlerini ifade edemiyorlardı. Söylenenler hep yarım yamalak, tereddütlü bir hâl almıştı. Duraksamalar ile sürekli bölünen cümleler çocuğun kararlı suskunluğu karşısında bütünüyle kesiliyordu.

Bu uğursuz sessizlik özellikle de kadın için dayanılmaz oldu. Yan gözle oğlunu süzerken oğlanın dudaklarını sıktığında oluşan ifadenin kocasının sinirlendiğinde yüzünde belirenle ne kadar da benzer olduğunu fark edince ürperdi. Bu benzerlik ilk kez çarpmıştı gözüne. Böyle bir serüven yaşamaya karar vermişken kocasının öfkeli hâlini hatırlamak kadını rahatsız etmişti. Solgun yüzünün ardına saklanmış parlayan gözlerindeki sorgulayan bakışlarla annesine bakan çocuk, kadına bir hayalet ya da vicdanının bekçisi gibi göründü. Tam o sırada Edgar, annesinin gözlerine bir saniyeliğine baktı. Sonra ikisi de hemen gözlerini aşağıya indirdiler; ilk kez birbirlerini gözetlediklerini fark etmişlerdi. O ana dek ikisi de birbirlerine kör bir inançla güvenmişlerdi ancak şimdi araları-

STEFAN ZWEIG

na hiç de tanıdık olmayan bir duygu girmişti. Yollarının ayrıldığını ve henüz çok yeni olduğundan itiraf edemedikleri bir nefret duygusuyla dolduklarını hissettiler.

Atlar otelin önünde durunca üçü de rahat bir soluk aldı. Gezintinin son derece tatsız olduğunu hepsi biliyor fakat hiçbiri bunu dile getirecek cesareti gösteremiyordu. Faytondan ilk inen Edgar oldu, annesi de başının ağrıdığını söyleyerek odasına çıktı hemen. Belli ki yorulmuş, yalnız kalmak istemişti. Edgar ve Baron geride kalmışlardı. Sürücüye parasını ödeyen Baron saatine baktı ve çocuğa hiç aldırış etmeden lobiye doğru yürümeye başladı. Edgar, Baron'un zarif ve ince sırtına, daha önceki gün taklit etmeye çalıştığı ritmik ve hafif yürüyüşüyle uzaklaşmasına bakakaldı. Çocuğu orada öylece arabacı ve atlarla tek başına bırakarak terk etmiş, ona hiç dikkat etmemişti bile.

Olan bitene rağmen hâlâ hayranlık duyduğu adamın yanından geçip gitmesi Edgar'ın içinde bir şeyleri un ufak etti. Baron'un, ceketinin ucunu bile değdirmenden ondan uzaklaşması nerede hata yaptığını bir türlü anlayamayan çocuğun kalbini kırmış, onu umutsuzlukla doldurmuştu. Büyük çabalar harcayarak oluşturup kontrol etmeye çalıştığı ağırbaşlılığın yükü çocuğun dar omuzlarından aşağı kayıverdi; dün ya da çok daha öncesinde olduğu gibi gururu incindi ve küçük bir çocuğa dönüştü yeniden. Elinde olmadan harekete geçti. Hızlı ve tedirgin adımlarla Baron'u takip etti ve tam merdivenleri çıkacağı sırada önüne geçip gözyaşlarını zorlukla engelleyerek gergin ve titrek bir sesle konuştu:

“Ben size ne yaptım? Neden artık bana hiç aldırmıyorsunuz? Niçin böyle davranıyorsunuz? Annem de sizin gibi! Neden sürekli benden kurtulmaya çalışıyorsunuz? Sizi rahatsız mı ediyorum ya da yanlış bir şey mi yaptım?”

Baron şaşırmıştı. Çocuğun bu acıklı sesinde onu mahcup eden bir yan vardı, birden kalbi yumuşadı. Çocuğun masumiyetinden acı duymaya başlamıştı. “Ah Edi, sen bir aptalsın! Bugün keyfim yok yalnızca. Sen iyi bir çocuksun ve seni gerçekten seviyorum.”

Bunları söylerken çocuğun saçlarını sertçe karıştırıp okşuyordu ancak iri, buğulu, yalvaran bakışlarını görmek için yüzünü hafifçe yana doğru çevirmişti. Aslında bu çocuğun sevgisini böylesine utanmaz bir yüzüzlükle istismar ettiği için utanıyordu; zavallılığın bastırmaya çalıştığı hıçkırıklarla titreyen, incecik ve zayıf sesi içini parçalamıştı.

“Şimdi yukarıya git Edgar, akşam yine güzelce vakit geçiren iki arkadaş olacağız, göreceksin bak,” dedi yatıştırıcı bir ses tonuyla.

“Ama annemin beni hemen yatmaya göndermesine izin vermeyeceksiniz, değil mi?”

“Hayır hayır, Edi, izin vermeyeceğim,” dedi Baron gülümseyerek. “Sen şimdi yukarıya git, benim de akşam yemeği için giyinmem gerekiyor.”

Edgar uzaklaşırken o an için mutluydu. Fakat çok geçmeden kalbini kırıp döken çekicinin seslerini duydu tekrar. Dünden beri çöktüğünü hissediyordu; istenmeyen bir konuk gibi gelip yüreğinin orta yerine yerleşen güvensizliğin ne demek olduğunu yeni yeni anlıyordu.

STEFAN ZWEIG

Beklemeye başladı. Akşam yemeği için tekrar bir araya geldiklerinde bunun son bir deneme olduğunu düşündü. Saat dokuz olunca annesi onu yatmaya göndermedi. Bu durum Edgar'ı kuşkulandırmıştı. Yatma saatine her zaman dikkat eden annesi neden şimdi orada kalmasına izin vermişti? Baron bu yöndeki isteğini ona söylemiş, aralarındaki konuşmayı anlatmış olabilir miydi? Birden arkasından koşup ona güvenerek Baron'la konuştuğu için acı bir pişmanlık duydu. Saat onda annesi ani bir hareketle masadan kalkıp Baron'a iyi geceler diledi. Ne gariptir ki Baron kadının bu davranışına hiç de şaşırılmış gibi görünmüyordu, üstelik daha önce yaptığı şekilde kalmaları için ısrar da etmemişti. Edgar'ın kalp atışları hızlandı.

Şimdi sınav zamanıydı. Edgar hiçbir şeyden kuşkulanmıyor gibi davrandı ve itiraz etmeden kapıya doğru ilerleyen annesini takip etti. Sonra birden başını kaldırıp annesine baktığında onun Baron'a doğru gülümsediğini gördü. Ortak bir sırları olan iki insanın gülümsemesiydi bu. Anlaşılan Baron ona ihanet etmişti. Bu yüzden yemek masası erken dağılmıştı; yarın sabah yürüyüşlerinde onları rahatsız etmesin diye belli bir güven duygusuyla Edgar'ı uyutmak istiyorlardı.

“Hain,” diye mırıldandı Edgar.

“Ne dedin?” diye sordu annesi.

“Yok bir şey,” dedi çocuk, sınıksız dişlerinin arasından. Edgar'ın da bir sırrı vardı şimdi; adı nefretti, ikisinden de ölesiye nefret ediyordu.

SUSKUNLUK

Edgar artık huzursuz değildi. En sonunda adını ko-yabildiği bir duyguya sahip olmanın rahatlığını yaşıyor-du; katıksız bir nefretti hissettiği. Artık onlara nasıl dav-ranacağını anlamıştı, mademki onun varlığı rahatsızlık vericiydi o da inadına yanlarından ayrılmayacaktı. Onla-rın planlarını bozma düşüncesiyle keyifleniyordu, şimdi düşmanca bir mücadeleye hazırdı. Dişlerini ilk önce Bar-on'a gösterdi. Adam sabahleyin aşağıya inip yanından geçerken kendisine samimi bir selam verdi. "Merhaba Edi!" Edgar yüzünü bile çevirmeyip, koltuğunda hiç kı-pırdamadan sıkılğan bir ses tonuyla, "Günaydın," dedi yalnızca.

"Annen aşağıya inmedi mi daha?"

Edgar önündeki gazeteye bakıyordu. "Bilmiyorum," dedi.

Baron şaşırdı. Bu da ne demek oluyordu şimdi?

"Bu sabah yatağın ters tarafından mı kalktın, Edi?"

STEFAN ZWEIG

Şaka yaparak ortamı yumuşatmaya çalıştı. Fakat Edgar adamı hiç umursamadan ters ters bakıp, “Hayır,” demekle yetindi ve gazetesini okumaya devam etti.

“Aptal çocuk,” dedi Baron kendi kendine mırıldanarak, omuzlarını silkip yürümeye devam etti. Savaş başlamıştı. Edgar, annesine karşı da soğuk ve mesafeli bir nezaketle davrandı. Kendisini tenis kortuna yollamak için yapılan planları sakın bir kararlılıkla reddetti. Kıvrımlı dudaklarındaki acı gülümseme artık aldatılmaya müsaade etmeyeceğini açıkça ortaya koyuyordu.

“Baron’la ve seninle yürüyüşe gelmek istiyorum anne,” dedi Edgar, yüzünde samimiyetten uzak ifadeyle. Bu istekten rahatsız olmuşa benzeyen kadın bir süre tereddütle bakındı, bir cevap bulmaya çalışıyor gibiydi. En sonunda, “Beni burada bekle,” dedi Edgar’a ve kahvaltı yapmaya gitti.

Edgar bekledi. Fakat kuşkuları giderek artıyordu. İçgüdüsel bir dikkatle bu iki yetişkinin her söylediklerinde gizli ve düşmanca anlamlar arıyordu. Bu tedbirli hâl onu daha zekice düşünmeye zorlamıştı. Dolayısıyla annesinin istediği gibi otelin yalnızca giriş kapısını görebileceği lobide değil tüm kapılarını kontrol edebileceği bahçede beklemeye karar verdi. Bir aldatma girişiminin kokusunu almıştı ve artık onları elinden kaçırmayacaktı. Dışarı çıkınca Amerikan yerlileriyle ilgili kitaplarından öğrendiği yararlı bir hileye başvurarak bir odun yığının arkasına saklandı. Yaklaşık yarım saat sonra elinde güzel bir gül demeti olan annesinin otelin yan kapısından çıktığını gördü, arkasından da hain Baron geliyordu.

İkisi de oldukça neşelilerdi. Onu atlattıkları için rahatlamışa benziyorlardı. Şimdi kendi sırlarıyla tek başlarına kaldıklarını düşünüyorlardı. Gülüp şakalaşarak ilerlediler, orman yoluna gireceklerdi.

Vakit gelmişti. Edgar saklandığı odun yığının arkasından, tesadüfen oralarda dolaşmış gibi rahat adımlarla çıktı. Onlara doğru ağır ağır yürürken yüzlerinde yarattığı şaşkınlığın tadını çıkardı. İkili, çocuğu görünce hayretle birbirlerine baktı. O da alaycı tavrını bozmadan yüzüne yapmacık bir gülümseme kondurdu. Sonunda annesi, “Ah, sen burada mısın, Edi? Biz de seni içeride aradık,” dedi. *Nasıl böyle rahat yalan söyleyebiliyor?* diye düşündü çocuk ama ağzını açıp bir şey demedi. Sımsıkı dişlerinin arkasındaki nefreti onlardan gizlemeliydi.

Üçü bir süre ne yapacaklarını bilmez hâlde öylece durdular; hepsi birbirine bakıyordu kararsızlıkla. Sinirlenen kadın sert bir ses tonuyla, “Ah, hadi yürüyelim,” dedi, bunu söylerken elindeki güllerden birinin yapraklarını koparıvermişti. Edgar, bir kez daha annesinin burun deliklerinin öfkeyle titrediğini gördü. Fakat bunun kendisiyle ilgisi yokmuş gibi görmezden gelip gökyüzüne baktı, diğerleri yürümeye başlayınca o da takip etmeye koyuldu. Baron son bir girişimde daha bulundu. “Bugün tenis turnuvası var. Hiç tenis turnuvası izledin mi?” Edgar ona aşağılayıcı bir bakış attı. Yanıt verme gereği dahi duymamış, ılık çalacakmış gibi dudaklarını büzmekle yetinmişti. Düşmanlığını saklamıyordu artık.

Çocuğun varlığı iki yetişkinin üzerine kara bulut gibi çökmüştü âdeta. Yumruk yaptıkları ellerini saklayarak

gardiyanın peşi sıra hücrelerine yürüyen iki mahkûm gibiydiler. Aslında Edgar hiçbir şey yapmıyor hatta konuşmuyordu bile fakat bastırılmış gözyaşlarının parlattığı gözlerindeki sorgulayıcı bakışlar, huysuzlukla perçinlenen küskünlüğü ve her türlü konuşma girişimini reddetmesiyle diğerleri için son derece rahatsız edici bir hâle gelmişti. Çocuğun kendisini gözetleme çabasından bunalan annesi birden öfkeyle çıkıştı. “Önden yürü,” dedi, “adımlarımın arasında dolanıp durma, sinirleniyorum!” Edgar söyleneni yaptı ama yürürken sürekli arkasını kolaçan ediyor, diğerlerinin ona yetişmesini bekliyordu; siyah bir köpeğin şeytani bakışlarıyla onları kuşatıyor, çevrelerine düşmanca bir ağ örerek onları çaresiz kılıyordu.

Çocuğun sessizliği ve kötü huyluluğu diğer ikisinin keyfini kaçırmış, tüm neşelerini bir asit gibi eriterek sohbetlerini tatsızlaştırmıştı. Baron, kadına istediği gibi baştan çıkarıcı laflar söyleyemiyor, kadında büyük çabayla alevlendirdiği tutkunun çocuğun yıldırıcı tavırlarıyla birlikte yok olduğunu öfkeyle fark ediyordu. Sohbeti sürekli canlandırmaya çalışsa da bir noktada sözcükler bitiyordu. Nihayet duyulan tek ses ağaçların yapraklarından çıkan hışırtılar ve adımlarıyla birlikte yükselen garip ayak sesleriydi.

Şimdi üçü de öfke ve düşmanlıkla doluydu. İhanete uğrayan çocuk, onun varlığına karşı hissedilen kızgınlığı yüzlerinden okuduğunda büyük bir haz duydu. Parıldayan alaycı gözleriyle ara sıra Baron’un asık suratına bakıyordu. Adamın dişlerinin arasından küfürler savurduğunu, bunları yüksek sesle söylememek için kendi kendini kontrol etmeye çalıştığını fark etti. Annesinin gittikçe

artan öfkesini de şeytani bir zevkle izledi; ikisinin onu geri döndürmek ve oradan uzaklaştırmak için bahaneler aradıklarını görebiliyordu. Fakat buna izin vermeye niyeti yoktu, nefretini kontrol altına almak için bu denli çaba sarf etmişken böyle bir zayıflık sergilemeyecekti.

“Hadi dönelim,” dedi annesi ansızın. Kadın duruma daha fazla dayanamayacağını anlamıştı; bir şeyler yapmalıydı, en azından bu işkence karşısında bir çığlık atabilmeliydi. “Çok yazık,” dedi Edgar, sakın bir ses tonuyla. “Hâlbuki burası ne kadar da güzel.”

İkisi de çocuğun kendileriyle alay ettiğini hemen anlamıştı ancak bir şey söyleme cesaretini bulamadılar. Oğlan iki günde kendini kontrol etmeyi mükemmel biçimde öğrenmişti işte. İroni yaparken alaycılığını belli edecek tek bir kas bile oynamamıştı yüzünde. Otele giden yolu sessizlik içinde yürüdüler. Kadın odada Edgar’la yalnız kaldığında bile sinirini üzerinden atamamıştı. Şemsiyesini ve eldivenleri öfkeyle yere fırlattı. Edgar, annesinin patlama noktasına geldiğini anlamıştı; bunu görmek istiyordu, kadını kıskırtmak için odada kaldı.

Kadın odada dolaşıp oturdu, parmaklarını sinirli sinirli masaya vurdu, ardından ansızın yerinden fırlayıp ayağa kalktı. “Şu hâline bak, hiç dikkat etmiyorsun kendine! İnsan içine çıkıyorsun bir de. Bu yaşta böyle dolaşmaya utanmıyor musun?”

Edgar cevap vermeden saçlarını taramak için aynanın karşısına gitti. Çocuğun bu inatçı, soğuk sessizliği ve dudaklarındaki alaycı gülümseme annesini çileden çıkarmıştı. “Odana git hemen!” diye bağırdı. Oğlanın var-

STEFAN ZWEIG

lığına tahammül edemiyordu artık. Edgar gülümseyerek odadan çıktı.

Şimdi annesi ve Baron ondan son derece çekiniyor, öfkeyle titreyip duruyorlardı. Üçünün birlikte olduğu her saat onun acımasız sert gözlerinden korkarak geçiyordu. İkisinin huzursuzluğu arttıkça çocuğun onlara bakarken hissettiği zevk ve doyum da arttı, büyük bir keyifle meydan okuyordu. Edgar, karşısında savunmasız duran ikiliye hemen hemen hayvani bir zalimlikle işkence ediyordu artık. Baron ise öfkesini kontrol etmekte kararlıydı çünkü hedefine hâlâ ulaşabileceğini ve çocuğu kandırmanın başka yolları olabileceğini düşünmüştü. Fakat annesi aynı sakinliği koruyamıyordu, çocuğu azarlamak biraz olsun içini soğuttuğu için her fırsatı değerlendiriyordu. “Çatalla oynama,” diye azarladı Edgar’ı yemek masasında otururken. “Ne kadar yaramaz bir çocuksun, büyüklerle aynı masada oturmayı hiç hak etmiyorsun!” Edgar, başını hafifçe yana eğerek gülümsemeye devam ediyordu. Annesinin onu çaresizlik ve duyduğu öfke nedeniyle azarladığını anlamıştı, onun bu şekilde kendisini kaybettini gören çocuk gururlandı. Bir doktorun sakinliğiyle etrafı izledi. Belki de yaramazlık yaparak onları sinirlendirebilirdi ama eğer büyük bir nefretle kavruluyorsanız çok çabuk öğreniyordunuz. Edgar da bu sebepten susmaya devam etti, annesi öfkesinin ağırlığıyla çığlık atacak noktaya gelene dek de amansız ve acımasız bir inatla devam etti.

Kadının sabrı taşmıştı. Masadan kalktıklarında Edgar’ın yine onların ardı sıra geleceğini anlayan kadın patladı. Bütün kontrolü bir tarafa bırakarak öfkeyle ba-

ğirmaya başladı. Çocuğun ısrarlı eziyetinden bunalmış, kendisini rahatsız eden sineklere karşı sıçrayan bir at gibi şaha kalkmıştı. “Neden üç yaşındaki bir çocuk gibi sürekli peşimde dolaşıyorsun? Hep yanımda olmak zorunda mısın? Çocuklar yetişkinlerin peşine takılmaz böyle! Git ve birkaç saat kendi başına oyalanabileceğin bir şeyler bul. Kitap oku, sevdiğin bir şey yap. Yeter ki beni yalnız bırak! Devamlı etrafımda dolanıp durmandan ve huysuzluğundan sıkıldım artık, sinirime dokunuyorsun!”

En sonunda çocuk annesinden istediği itirafı kopartmıştı. Edgar gülümserken annesi ve Baron oldukça sıkılmış görünüyordular. Kadın arkasını döndü, öfkesini çocuğa belli ettiği için kendisine kızarak oradan uzaklaşmak üzereydi ki Edgar sakın bir ses tonuyla konuşmaya başladı. “Babam kendi başıma bir yerlere gitmemi istemiyor. Ayrıca kendisi dikkatli olmam için söz verdirdi bana, senin yanından ayrılmamamı tembihledi.”

‘Baba’ sözcüğünü özellikle vurguladı çünkü bu sözcüğün ikisi üzerinde afallatıcı bir etkisi olduğunu anlamıştı. Babasının da bu yakıcı sırla bir ilgisi olmalıydı. Annesi ve Baron sırf bahsi geçtiğinde bile böyle korkup tedirgin oluyorsa demek ki babası bu iki yetişkin üzerinde güç sahibiydi. Çocuğa yanıt vermeden umutsuzca yürüdüler; adam önden yürüyen kadını izliyordu. Edgar da arkalarından gitti ama esir düşmüş bir köleden ziyade sert bir gardiyan gibiydi. Onları görünmez zincirlerle kendisine bağlamıştı ve onlar kurtulmaya çalıştıkça Edgar bu zincirleri daha da sıkıyordu. Nefreti iradesini çelikleştirmişti; sırlarının ağırlığıyla ezilen bu iki insandan çok daha güçlüydü.

YALANCILAR

Zaman hızla akıyordu. Baron'un yalnızca birkaç günü kalmıştı ve bu vakti iyi değerlendirmek istiyordu. İki yetişkin, çocuğun inatçı öfkesine karşı direnmenin boşa kürek çekmek olduğunu fark etmişlerdi artık; dolayısıyla en son ve en aşağılık yöneme başvurdular. Küçük tiranlarından birkaç saatliğine de olsa kaçacaklardı.

"Bu mektupları postaneye götür ve taahhütlü gönder," dedi annesi Edgar'a. Otelin lobisindeydiler, Baron ise dışarıda bir arabacıyla konuşuyordu.

Kuşkulanan Edgar mektupları aldı. Oysa daha önceki gün annesinin mektupları bir otel görevlisine verdiğini görmüştü. Acaba ona bir tuzak mı kuruyorlardı?

Tereddüt etti. "Sizi nerede bulacağız?"

"Buradayız."

"Emin misin?"

"Elbette."

"Bir yere ayrılmayın ama. Ben geri gelene kadar lobi-

de bekleyeceksiniz, tamam mı?”

Üstünlük duygusuyla elini sallıyor, emir verir gibi konuşuyordu. Birkaç günde neler neler değişmişti böyle.

Çocuk iki mektupla birlikte annesinin yanından ayrıldı. Kapıdan çıkarken Baron'a rastladı, iki gündür ilk kez konuşuyordu adama: “Şu iki mektubu postaneye götürüyorum. Annem beni burada bekleyecek. Lütfen, ben dönmeden bir yere gitmeyin.”

Baron hızla yanından geçerken, “Hayır hayır, seni bekleyeceğiz,” diye yanıtladı onu.

Edgar postaneye doğru koşmaya başladı. Önündeki beyefendi, görevlilere bir sürü soru sorduğundan uzun süre orada kalması gerekti. Nihayet işini halledip makbuzla birlikte otele döndüğünde annesi ile Baron'un bir faytonla uzaklaştıklarını gördü.

Öfkeden kaskatı olmuştu. Yerden bir taş alıp faytonun arkasından atmamak için kendisini zor tuttu. Aşâğılık bir yalan söyleyerek ondan kaçmışlardı işte! Edgar, dünden bu yana annesinin bazı yalanlar söylediğini biliyordu fakat onun açıkça verdiği bir sözü tutmayacak kadar utanmaz davranmış olması duyduğu güveninin son kırıntılarını da yok etmişti. Gerçeği ifade etmesi gereken sözlerin yalnızca havada patlayıp ardında iz bırakmadan yok olan köpükler gibi olduğunu anlayınca hayat da anlamını yitirmişti sanki. Merak ettiği o sır nasıl bir şeydi de yetişkinlerin ona apaçık yalan söylemesine, bir çocuktan hırsızlar gibi kaçmasına sebep oluyordu? Okuduğu kitaplarda insanlar, para ve güç sahibi olmak için yalanlar söylüyor ya da birilerini öldürüyorlardı. Peki,

STEFAN ZWEIG

buradaki amaç neydi, bu iki yetişkin ne istiyorlardı, neden kendisinden kaçıyorlardı ve bütün yalanlarının arkasında gizlemeye çalıştıkları şey ne olabilirdi? Zihnini zorladı. Belli belirsiz olsa da bunun çocukluğun kapısını sürgüleyen bir sır olduğunu, bir kere sürgü açılıp o sırada ulaşınca artık yetişkin ve tam bir erkek olacağını hissetti. Ah, keşke şu sırrı öğrenebilseydi! Gelgelelim doğru düzgün düşünemez olmuştu. Annesi ve Baron'un yalan söyleyerek ondan kaçtıklarını bilmenin doğurduğu delice öfke aklını bulandırmıştı.

Ormanın derinliklerine doğru ilerledi, hiç kimsenin onu göremeyeceği gölgelik bir yere vardığından emin olunca hıçkırarak ağlamaya başladı. "Yalancılar, dolandırıcılar, hainler, alçaklar!" Bağırmasa öfkeden boğulacaktı. Son birkaç gündür içindeki nefreti, sabırsızlığı, merak duygusunu, çaresizlik ve kandırılmış olmanın verdiği duyguları artık bir yetişkin olduğunu düşünerek bastırmıştı fakat tüm bunlar yüreğine çökmüştü işte; acı içinde ağladı. Bu, çocukluktaki ağlama nöbetlerinin sonuncusu ve en dizginlenemez olanıydı, çaresizce son kez kendisinden vazgeçip gözyaşlarının onu kadınlardaki gibi ele geçirmesine izin verdi. Çocukluğuna ait güven, sevgi, inanç ve saygı gibi duyguları bu şaşkınlık ve öfke saatinde ağlayarak attı içinden.

Otele döndüğünde artık farklı biriydi. Gayet soğukkanlıydı, bilinçli hareket ediyordu. Önce odasına gitti, o ikisinin gözyaşlarının izlerini görerek galibiyet duygusuna kapılmamaları için özenle yüzünü yıkadı. Hesaplaşma için hazırlıklarını yaptı ve ardından hiçbir huzursuzluğa izin vermeden sabırla beklemeye başladı.

İki kaçağı taşıyan fayton otelin önüne geldiğinde lobi epey kalabalıktı. Birkaç beyefendi satranç oynuyor, diğerleri gazete okuyor, kadınlar da sohbet ediyorlardı. Edgar kalabalığın ortasında son derece sakin bir şekilde oturdu; yüzü oldukça solgun, bakışları aceleliydi. Annesi ve Baron lobiye girip onu gördüklerinde rahatsız olmuşlardı, ardından önceden düşündükleri bahaneleri sıralamaya hazırlandılar. Edgar onları görünce ayağa kalktı, son derece sakin, dimdikti. Meydan okurcasına konuşmaya başladı. “Baron, size söylemek istediğim bir şey var!”

Baron tedirgin olmuştu, suçüstü yakalanmış gibiydi. “Evet evet, sonra, biraz sonra konuşuruz,” dedi.

Fakat Edgar sesini yükseltip çevredeki herkesin duyabileceği yüksek bir sesle ve tane tane konuşmasını sürdürdü. “Ben şimdi konuşmak istiyorum ama. Yaptığınız çok kötüydü. Yalan söylediniz. Annemin beni beklediğini bildiğiniz hâlde—”

“Edgar!” diye bağırdı annesi. Çevredeki herkesin bakışlarının onlara yöneldiğini görünce çocuğun yanına gitti fakat çocuk annesinin sözlerini bastıracağını anlayınca birdenbire sesini daha da yükseltti. “Burada herkesin önünde tekrar söylüyorum. Çok adi bir yalan söylediniz, aşağılık bir yalan.”

Beti benzi atan Baron öylece kalakaldı. Herkes ona bakıyordu hatta bazıları güldüğünü saklayamadı bile.

Annesi heyecandan tir tir titreyen çocuğu kolundan tuttu. “Hemen odana çık yoksa bu kadar insanın önünde tokadı yiyeceksin,” dedi boğuk ve öfkeli bir sesle. Fakat

STEFAN ZWEIG

Edgar sakinleşmişti. Bir yandan da bu kadar yükseldiği için kendine kıızıyordu çünkü çok daha sakin ve tehdit edici bir tonda meydan okumayı düşünmüştü ama öfkesi buna izin vermemişti. Acele etmeden merdivenlere doğru yürüdü.

“Baron, lütfen onun bu yaramazlığını affedin. Bildiğiniz gibi Edgar epey asabi bir çocuk,” diye kekeleydi annesi, bunları etraftakilerin alaycı bakışları karşısında hissettiği mahcubiyetle söylemişti. Hiçbir şeyden adının bir skandalla ilişkilendirilmesi kadar nefret etmezdi ve şu an soğukkanlılığını koruması gerektiğinin farkındaydı. Bu yüzden de hemen uzaklaşmak yerine resepsiyonistin yanına gidip kendisi için bir mektup olup olmadığını ve bazı önemsiz konuların ayrıntılarını sordu, daha sonra da hiçbir şey olmamış gibi sakin adımlarla üst kata çıktı. Fakat ardında lobidekilerin fısıldaşmalarını ve bastırılmış gülüşlerini bırakmıştı.

Yukarıya doğru çıkarken adımlarını iyiden iyiye yavaşlatmıştı. Böyle zor durumlarda kendini her daim çaresiz hissedirdi zaten ve şimdi de bu yüzleşmeden korkuyordu. Bu durumun yaşanmasındaki payını inkâr edemezdi, ayrıca çocuğun gözlerindeki bakışlardan da ürkmüştü; bu yeni, tuhaf ve alışılmadık bakışlar kadını tedirgin etmiş, çaresizliğini perçinlemişti. Ürktüğü için oğlana yumuşak davranmaya karar verdi. Eğer bir mücadeleye girişirse bu sinirli çocuğun üstünlük sağlayacağına emindi çünkü. “Edgar,” diyerek elinden geldiğince anaç davranmaya çalıştı. “Sana ne oldu böyle? Senin adına ben utandım. Bir insana karşı nasıl böyle kaba davranabilirsin, hem de karşıdaki yetişkin bir adamken? He-

men Baron'dan özür dileyeceksin.”

Edgar, odasının penceresinden dışarıya bakıyordu. Ağaçlarla konuşur gibi, “Hayır,” dedi. Çocuğun öz güveni kadını tedirgin etti.

“Edgar, senin neyin var? Kendinde değil gibisin. Anlayamıyorum artık seni. Her zaman akıllı, uslu ve sohbeti tatlı bir çocuk oldun oysa. Ama birden içine şeytan girmiş gibi davranmaya başladın. Baron'a neden böyle yaptın? Ondan hoşlandığını sanmıştım ben, hem o da sana karşı hep nazik oldu.”

“Evet, çünkü seninle tanışmak istiyordu,” dedi Edgar.

Annesi iyiden iyiye rahatsız olmuştu. “Saçmalama! Bunu da nereden çıkardın! Nasıl düşünebilirsin böyle bir şeyi?”

Çocuk bu sözler karşısında sinirlendi.

“O bir yalancı, yalnızca numara yapıyor. İkiyüzlü, çıkarıcı adamın biri. Tek amacı seninle tanışmaktı, bu yüzden nazik davrandı ve bana köpek hediye edeceğine söz verdi. Sana nasıl sözler verdiğini ya da ne yapmaya çalıştığını bilmiyorum ama bir amacı olduğu belli; bundan eminim. Yoksa sana karşı bu kadar iyi ve nazik olmazdı. Kötü biri o, yalan söylüyor hep. Yüzünden okunuyor zaten, biraz dikkat etsen anlarsın. Nefret ediyorum ondan; o sefil alçaktan o kadar—”

“Ah Edgar, böyle şeyleri nasıl söyleyebiliyorsun?” dedi annesi. Kadın oldukça şaşkın ve ne diyeceğini bilemez bir hâldeydi. Ama içindeki ses, oğlunun haklı olduğunu söylüyordu.

STEFAN ZWEIG

“O aşığılık biri, bunun tersine inanmam mümkün değil. Senin de görmem lazım bunları oysa. Benden neden çekiniyor? Neden beni yanınızdan uzaklaştırmak istiyor? Çünkü benim, onun nasıl biri olduğunu anladığımı biliyor; o alçağın maskesinin ardını görebiliyorum.”

“Böyle bir şeyi nasıl söylersin? Nasıl bu şekilde konuşabilirsin?” dedi kadın bir kez daha. Beyni çalışmıyor gibiydi artık; bu kırık dökük sözleri tekrarlamaktan başka bir şey gelmiyordu elinden. Birden büyük bir korkuya kapıldığını hissetti fakat Baron’dan mı yoksa çocuktan mı korktuğunu bilemiyordu tam olarak.

Edgar söylediklerinin annesini etkilediğini fark etmişti. Onu büsbütün yanına çekmek, Baron’a karşı duyduğu nefret ve düşmanlığa ortak etmek istedi. Yavaşıca annesinin yanına gidip şefkatle sarıldı, sesi heyecanlı ve yumuşaktı.

“Anne,” dedi, “onun kötü niyetini sen de fark etmiş olmalısın. Kendini olduğundan farklı biri olarak tanıtıyor. Seni değiştirmeyi başardı işte, bense aynıyım. İstediklerini yaptırabilmek için seni benden uzaklaştırmaya çalışıyor. Yalan söylediğine eminim; sana nasıl sözler verdi bilmiyorum ama sözlerini tutmayacak. Ona karşı çok dikkatli olmalısın. Bir kişiye yalan söyleyen insan, herkesi kolaylıkla aldatabilir. Kötü biri o, güvenilmez.”

Çocuğun yumuşak ve ağlamaklı sesi, annesinin kalbinden yükseliyordu sanki. Dünden beri kadın da aynı düşünceleri taşıyordu içinde. Fakat oğlunun haklı olduğunu itiraf etmeye utandı. Ve böylesi durumlarda çoğu insanın yaptığı gibi beceriksizce sertliğe yönelip çocuğu

azarladı. “Çocuklar böyle şeylerden anlamazlar. Büyüklerin işlerine karışma sen. Sadece sözlerine ve davranışlarına dikkat et, nazik ol. İşte o kadar!”

Edgar’ın yüzü yeniden o buz gibi sakinliğine geri döndü. “Sen bilirsin anne,” dedi sert bir sesle. “Seni uyardığımı unutma ama.”

“Özür dilememekte kararlısın yani?” dedi annesi.

“Evet.”

Karşı karşıyalardı şimdi. Kadın, otoritesinin tehlikede olduğunu anlamıştı.

“O zaman yemeklerini burada yiyeceksin. Tek başına. Baron’dan özür dilemeden yemeğe inmek yok! Demek ki sana terbiyeli davranmayı öğretememişim. Ben izin vermeden bu odadan dışarıya çıkmayacaksın, anladın mı?”

Edgar gülümsedi. Bu sinsi ve alaycı gülümseme artık onun dudaklarının ayrılmaz bir parçası olmuş gibiydi. Kendine kızdığında böyle gülümsüyordu şimdi. Yalancı olduğunu bile bile annesini uyarıp ona doğruları kalbinden geçtiği gibi anlatması ne büyük ahmaklıktı!

Annesi Edgar’a bir daha bakmadan odadan çıktı. Kadın, çocuğun gözlerindeki keskin ve delici bakıştan tedirgin olmuştu. Kendisinin bilmek hatta duymak istemediği konuları yüzüne korkusuzca haykıran çocuğun cesareti onu ürküttü. Oğlunun suretinde hayat bulup onu sürekli uyan ve onunla alay eden bir iç sesin varlığı, kadın için kelimelere dökülemeyecek kadar korkunçtu. Şimdiye kadar çocuğu kendi yaşamının doğrudan bir parçası, bir süs ya da oyuncak gibi olmuştu, zaman

STEFAN ZWEIG

zaman sıkıntılara neden olsa da bildik ve sevimliydi; kadının hayatının akışından kopuk değildi. Fakat oğlu bugün ilk kez ona karşı çıkıp annesinin iradesini sorgulamıştı. Çocuğunu düşündüğünde aklına yalnızca iyi düşünceler gelmiyordu artık.

Yine de merdivenlerden aşağıya inerken içinde konuşan o çocuk sesi hâlâ kulaklarındaydı. 'Ona karşı çok dikkatli olmalısın.' Edgar'ın biraz önce yaptığı bu uyarıyı aklından çıkaramadı. Karşı duvarda gördüğü aynaya yaklaşarak bir an durup yüzünü inceledi; aynadaki suretin dudakları gülümseyerek aralanmış, tehlikeli bir sözcüğü fısıldayacakmış gibi büzülmüştü. İçindeki ses kesilmemişti fakat o bütün görünmeyen tereddütleri başından savmak istercesine omuzlarını birden kaldırarak vücudunu dikleştirdi, aynadaki görüntüsüne şöyle bir baktı, eteklerini tutup son parasını masada bırakmaya niyetli bir kumarbazın kararlılığıyla merdivenlerden aşağı indi.

AY IŞIĞINDA İZLER

Garson, akşam yemeğini Edgar'ın odasına bıraktıktan sonra çıkarken kapıyı kilitledi. Kilit sesini duyan Edgar öfkeyle yerinden fırladı. Belli ki annesi kendisinin vahşi bir hayvan gibi kilit altında tutulmasını emretmişti. Aklından karanlık senaryolar geçmeye başladı.

Ben burada kilit altındayken acaba aşağıda neler oluyor? İkiisi neler konuşuyorlar şimdi? Nihayet sır aydınlanacak ve ben bunu duyamayacak mıyım? Her zaman yetişkinlerin etrafındayken hissettiğim, geceleri odalarında sakladıkları, yanlarına gittiğimde fısıltıya dönüşen seslerine gömdükleri, günlerdir yakınında dolaşıp bir türlü açığa çıkaramadığım şu sır! Onun ne olduğunu öğrenmek için elimden gelen her şeyi yaptım! Babamın kütüphanesinden aldığım kitapları okudum, bütün bu garip şeyler yazıyordu onlarda fakat ben anlayamadım. Sanırım bu sırrın anahtarı benim ya da başka birilerinin içinde gizli ve kilidi açmadıkça bir türlü aydınlanmayacak. Hizmetçiden bana anlamadığım yerleri açıklamasını bile istemiştim fakat o

STEFAN ZWEIG

gülmekle yetinmişti. Çocuk olmak ne kadar korkunç bir şey; öğrenmek istediğin birçok konu varken bir türlü sormuyorsun ve bilmediğin için de büyüklerin karşısında komik durumlara düşüyorsun. Ancak ben bu sırrı çözeceğim, hem de çok yakında olacak bu bence. Bir kısmı aydınlandı ama tümünü gün ışığına çıkarmadan durmayacağım!

Birilerinin gelip gelmediğini anlamak için dışarıya kulak kabarttı. Ağaç dalları arasından süzülen rüzgârın da etkisiyle ay ışığının durgun yansıması yüzlerce parçaya bölünerek dağılıyordu.

İyi şeyler planlamadıklarına eminim yoksa beni yanlarından uzaklaştırmak için böylesine aşağılık yalanlar uydurmazlardı. Şu anda hâlime gülüyorlardır muhtemelen, benden kurtulduklarına seviniyorlardır ama son gülen ben olacağım. Sürekli onların yanında bulunmak ve bütün hareketlerini takip etmek yerine burada kilitli kalıp onları rahat bırakmam ne kadar saçma oldu! Yetişkinlerin her zaman dikkatsizce kendilerini ele verdiklerini biliyorum, onlar da aynı hatayı yapacaklar. Biz çocukların küçük olduğumuz için geceleri erkenden uyuduğumuzu düşünürler ama çocukların uyur gibi yaparak kulak kabartıp her şeyi dinlediklerini unuturlar; oysa saf gibi görünüp akıllı olmak nasıl da kolaydır. Geçenlerde teyzemin bir bebeği olduğunda hepsi bunun olacağını bildiği hâlde benim önümde tahmin etmiyormuş gibi yapmışlardı. Hâlbuki ben gerçeği biliyordum çünkü haftalar öncesinde benim uyuduğumu sandıkları bir akşam yaptıkları bütün konuşmaları dinlemiştim. Yine aynı sürprizi yapacağım şimdi! Ah, keşke kendilerini güvende hissettikleri bir anda kapıların ardından onları gözetleyip ne yaptıklarını görebilseydim. Acaba

şimdi kapı zilini çalmak iyi bir fikir olabilir mi? O zaman oda hizmetçisi buraya gelip ne istediğimi soracaktır. Ya da bazı porselenleri kırıp fazla gürültü çıkarabilirim, bu da kapıyı açar. Durumdan yararlanarak odadan kaçabilir ve gidip onların neler konuştuklarını gizlice dinleyebilirim. Ama hayır, hayır, böyle yapmayacağım. Onların bana ne kadar kötü davrandıklarını başkalarının öğrenmesini istemem doğrusu. Çünkü benim de bir gururum var. Hepsinin hesabını soracağım yakında.

O sırada aşağıdan bir kadının kahkaha sesi geldi. Edgar sıçradı, annesi olabilirdi bu. Gülmek için birçok nedeni vardı tabii; küçük çocuğunu pis bir çamaşır yığını gibi kenara atmış, onu odaya mahkûm etmişti. Pencereden dikkatlice dışarıya baktı. Hayır, kahkahayı atan annesi değildi, yalnızca genç bir adamın neşeyle takıldığı o taşkın genç kızlardan birisiydi.

Birden pencerenin yerden fazla yüksekte olmadığını fark etti. Az önce pencereden atlamayı düşündüğünü anımsadı, onlar kendilerini güvende hissederken Edgar da onları gizlice dinleyebilirdi. Coşkulu bir sevinç dalgasına kapıldı. İçinden bir ses ona atlamasını söylüyordu. Zaten bu pek tehlikeli değildi, gelip geçen de yoktu; Edgar düşüncesini gerçekleştirip aşağıya atladı. Çakıl taşlarının hafif gıcırıtısından başka ses çıkmamıştı, neyse ki etrafta duyacak hiç kimse yoktu.

Şu son iki gün boyunca gizlenip pusuya yatarak onları izlemek, hayatının en büyük zevki hâline gelmişti. Ayak uçlarına basarak ve ışıkların güçlü biçimde aydınlattığı yerlerden uzak durup otelin çevresini dolaşırken

STEFAN ZWEIG

ürpertiyle karışık bir haz duygusu uyandı içinde. İlk önce yanağını yemek odasının pencere camına dayayıp içeriyi dikkatle süzdü. Baron ile annesinin her zaman oturdukları masa boştu. Pencereden pencereye geçerek içeriyi gözetlemeye devam etti. Girmeye cesaret edemiyordu çünkü koridorların birinde onlara rastlamaktan korkuyordu. Hiçbir yerde görünmüyorlardı. Umutsuzluk içinde aramaktan vazgeçmek üzereyken kapı aralığında ilerleyen iki gölge gördü, hemen geriye doğru çekilip karanlık bir köşeye sindi; annesi ile onun yanından hiç ayrılmayan partneri dışarı çıkıyorlardı. Zamanlaması tutmuştu demek ki. Acaba ne konuşuyorlardı? Onları duyamadı. Oldukça alçak seslerini yaprakların hışırtıları örtmüştü. Buna rağmen annesinin kahkahasını net biçimde duydu. Hem de öyle bir kahkahaydı ki Edgar annesinin daha önce böyle güldüğüne hiç şahit olmamıştı; sanki birileri onu gıdıklıyormuşçasına tiz ve ürkek bir ses çıkarıyordu. Bu durum Edgar'ı şaşırttı, annesi güldüğüne göre ortada bir tehlike yoktu. Ansızın tarifi olmayan bir hayal kırıklığına kapıldı.

İyi ama otelden neden ayrılıyorlardı? Bu saatte baş başa nereye gidiyorlardı? Rüzgâr yukarılarda dev kanatlarını çırpıyor olmalıydı çünkü az evvel açık olan gökyüzüne bulutlar hücum etmişti. Görünmez eller ayı örtülerle kapatıp göğü öyle bir karartıyordu ki insan önünü göremez hâle geliyordu. Hemen ardından, ay örtülerin arkasından çıkıp tekrar parlak ve açık bir gökyüzünde beliriyor, manzaraya yeniden sakin bir gümüş parlaklığı hâkim oluyordu. Bu ışık ve gölge oyunu bir kadının kâh örtünmesi kâh açılması gibi kışkırtıcıydı. Tam o sırada

ortalık berraklaşınca Edgar, yolun karşısındaki iki silüetin sanki derin bir korkuya kapılmış gibi birbirlerine sokularak yürüdüklerini gördü. Gecenin bu vakti nereye gidiyorlardı böyle? Çam ağaçları rüzgârda inliyordu, ormanda amansız bir avın devinimi vardı. *Onları takip edeceğim, bütün bu ağaçların ve rüzgârın çıkarttığı sesler arasında benim ayak seslerimi duyamazlar*, dedi Edgar kendi kendine. İki gölge, geniş ve iyi aydınlatılmış yolda ilerlerken Edgar yolun üst tarafındaki çalılık kısımdan hiç ayrılmadan ağaçtan ağaca, gölgeden gölgeye sessizce kayarak onları takip etmeye başladı. Zaman zaman ayak seslerini bastırduğu için rüzgâra minnet duyarak ama yine de onların konuşmalarını duymasını engellediği için küfürler savurup inatla ve amansız bir dikkatle takibini sürdürdü. Sohbetlerinin ufacık bir parçasını bile duysa büyük sırrı aydınlatacağına inanmıştı.

İkili hiçbir şeyden kuşkulandırmadan yol boyunca yürümeye devam etti. İnsanı büyüleyen karanlığın içinde kendilerini son derece mutlu hissediyor, giderek artan heyecanla birlikte âdeta kendilerinden geçiyorlardı. Birinin onların tüm adımlarını karanlık çalılıkların arasından takip ettiğinden ve bir çift gözün nefret ve merakla üzerlerine dikilmiş olduğundan hiç kuşkulanyor gibi değillerdi. Birden durdular. Edgar da hemen durdu ve bir ağacın arkasına iyice sindi. Heyecanlı bir korku duymaya başlamıştı. Ya şimdi geriye döner ve kendisinden önce otele ulaşırlarsa? Ya güvenli bir biçimde oteldeki odasına geri dönemez de annesi odayı boş bulursa? O zaman her şey mahvolurdu, izlendiklerini anlarlar ve Edgar'ın sırrı öğrenme şansını tamamen ortadan kaldı-

STEFAN ZWEIG

rırlardı. Fakat ikili kararsızdı; belli ki aralarında bir görüş ayrılığı yaşıyordu. Neyse ki ay yeniden gökyüzünde parlamaya başlamıştı. Baron, yan taraftaki vadiye doğru inen karanlık, dar patikayı işaret etti eliyle; ay ışığı oraya buldukları yolun üzerine düştüğü gibi geniş bir yelpazede değil yalnızca çalılıkların arasından süzülen birkaç ışın demetlerinin dağılmasıyla parça parça vuruyordu. Edgar, Baron'un neden oradan aşağıya inmek istediğini merak etti. Annesi istemiyor gibi görünürken adamın neden bu kadar ısrar ettiğini anlamamıştı; hareketlerinden kadını bir şeylere zorladığını görebiliyordu. Çocuk birden korkmaya başladı. Baron, annesinden ne istiyordu acaba? Bu kötü adam neden annesini o karanlık yere doğru sürüklemeye çalışıyordu? Ansızın tüm dünyasını oluşturan kitaplarında okuduğu olaylar, cinayetler, insan kaçırmaları, kısacası karanlık suçlarla ilgili her şey geldi aklına. Evet, durum tam da buydu, Baron annesini öldürmek istediğinden Edgar'ı yanlarından uzaklaştırmak istemişti ve işte şimdi onu burada tek başına tuzağa düşürmüştü. Yardım mı istemeliydi acaba? Cinayet var diye bağırsa mıydı? İmdat sözcükleri dudaklarının ucuna gelmişti ama korkudan kurumuştur sanki, ağzından tek kelime çıkmadı. Sınırları boşanmak üzereydi, ayakta durmakta zorlanıyordu, korkuyla bir şeye tutunmak istedi, o anda eliyle tutunduğu bir dal çatırdayarak kırıldı.

Sesi duyan ilerideki iki gölge ürküp hemen sesin geldiği yöne baktılar. Edgar, karanlıktaki ağacın gerisine iyice sindi, kollarını bedenine yapıştırıp karanlığa gömüldü. İkili epey tedirgin olmuştu. Edgar annesinin, "Geri dönelim," dediğini duydu. Korktuğu her hâlden

belliydi, huzursuz olan Baron da bu öneriyi kabul etti. İkisi yan yana, ağır ağır otele doğru yürümeye başladı. Böyle düşüncelere dalıp yavaş hareket etmeleri Edgar için bir şans oldu. Çalılıkların gerisinde yere çömeldi, elleri sıyrıklar içinde kalıp kanamasına rağmen ormanla yolun birleştiği dönemece kadar dört ayak üzerinde emekleyerek ilerledi; dönemeci geçer geçmez ayağa fırladı ve var gücüyle otele doğru koşmaya başladı. Soluk soluğa otele varıp merdivenleri koşarak çıktı. Neyse ki anahtar oda kapısının kilidine takılıydı, hemen kapıyı açtı, odaya girdi ve kendisini yatağa attı. Birkaç dakika dinlenmesi gerekti çünkü kalbi çılgınca sallanan bir çan tokmağı gibi çarpıyordu.

Daha sonra cesaretini topladı ve ayağa kalktı, pencereden bakarak dönmelerini beklemeye başladı. Uzunca bir süre geçti. Yavaş yürüyor olmalıydılar. Gölgede kalan pencereden dışarıyı gözetlemeyi sürdürdü. Baron ile annesi ağır adımlarla geldiler, ay ışığı altında elbiseleri parlıyordu. Yeşil ışıkta onları hayalet gibi gösteriyordu; Edgar bir kez daha hiç de hoş olmayan bir dehşet duygusuyla ürperdi: Bu adam gerçekten bir katil miydi, eğer orada bulunmasa annesini öldürecek miydi? İkisinin tebeşir gibi bembeyaz yüz hatlarını görebiliyordu. Annesinin yüzünde daha önce hiç görmediği bir tür kendinden geçme hâli vardı; öte yandan Baron hırçın ve asık suratlıydı. Kuşkusuz planları bozulduğu için böyleydi.

Artık çok yaklaşmışlardı. Tam otelin önüne gelinceye kadar gölgeleri birbirinden ayrılmadı. Yukarıya bakıyorlar mıydı? Hayır, ikisi de Edgar'ın odasının penceresine bakmadılar. *Beni tamamen unuttular*, diye düşündü ço-

STEFAN ZWEIG

cuk vahŖi bir 6fkeyle ama hemen ardından gizli bir zafer duygusuyla, *Fakat ben sizi hiç unutmayaağım. Sanırım benim Ŗu an uyuduğumu ya da hiçbir Ŗeye aldırmadığımı d6Ŗünüyorsunuz ama çok yakında ne kadar yanıldığınızı anlayacaksınız. Bu iğrenç ve korkunç adamın sırrını 6đrenene kadar attığınız her adımı izleyeceğim. İkinizin birlikte planladığınız o k6t6 oyunu bozacağım,* diye geçirdi içinden.

Çift, yavaŖ yavaŖ kapının 6n6ne gelmiŖti. Ŗimdi birisi 6nde, diğeri arkada otelden içeriye girerken sil6etleri tekrar birleŖti, aydınlık kapı aralığında g6lgeleri ortadan yok olup simsiyah tek bir g6lgeye d6n6Ŗt6. Sonra otelin 6n avlusu ay ıŖıđı altında, karla kaplı geniŖ bir d6zl6k gibi açıldı yeniden.

SALDIRI

Zorlukla soluk alan Edgar pencere kenarından ayrıldı. Hâlâ korku içinde titriyordu. Şimdiye dek gizemli bir olaya hiç bu kadar yaklaşmamıştı. Okuduğu macera kitaplarındaki cinayetler ve aldatmacalarla dolu dünya, masalların dünyasıydı; Edgar bunların hep gerçek dışı ve ulaşılmaz olduğunu düşünmüştü. Ancak şimdi aniden bu dehşet verici yaşam canlanıvermişti sanki ve Edgar bu beklenmedik karşılaşmayla korkudan titriyordu. Onların huzurlu ve sakin yaşamlarına giren bu gizemli adam kimdi sahiden? Her zaman karanlık kuytulukları arayan ve annesini bu karanlıklara sürüklemeye çalışan gerçek bir katil olabilir miydi? Çok yakında korkunç bir şey olacaktı sanki. Fakat ne yapması gerektiğini kestiremedi bir türlü. Sabahleyin bu durumu babasına yazacak ya da ona bir telgraf çekecekti. İyi de o ürkütücü şey bu gece olursa? Annesi henüz odasına çıkmamıştı, hâlâ o tuhaf ve kahrolası adamla birlikteydi.

Odasının iç ve dış kapıları arasında bir insanın zor-

STEFAN ZWEIG

lukla sığabileceği çok dar bir boşluk vardı; bir gardrobun içinden daha geniş bir alan değildi. Koridordaki ayak seslerini duyabilmek için o boşluğa girdi. Artık annesini bir an bile yalnız bırakmamaya karar vermişti. Vakit tam gece yarısıydı, tek bir lambanın loş ışık verdiği koridorda hiç kimse yoktu.

En sonunda, geçen zaman ona sonsuzluk kadar uzun geldiği sırada üst kata çıkan ihtiyatlı ayak seslerini duydu. Dikkatle dinlemeye başladı. Adımlar, odasına gitmek üzere olan birinin kararlı adımlarına benzemiyordu aksine zorlu ve dik bir yokuşu tırmanırcasına yavaş, tereddütlü ve çekingenlerdi. Zaman zaman fısıltılar geliyor, ardından koridora sessizlik çöküyordu. Edgar heyecanla titremeye başlamıştı. Gelenler annesi ve Baron olabilir miydi? Annesi hâlâ o adamla mı birlikteydi yani? Fısıltılar oldukça uzaktan geliyordu ancak tereddütlü ve yavaş olsalar da ayak sesleri yakınlaşmıştı. Birden Baron'un o nefret ettiği boğuk ve zayıf sesini duydu ama ne dediğini anlayamadı. Sonra annesinin hızla ona karşı çıkan sesi geldi kulağına. "Hayır, bu gece olmaz! Hayır."

Korkuyla titredi. Artık iyice yaklaşmışlardı, konuşulan her şeyi rahatlıkla duyabiliyordu. Ufak adımlarla yavaş yavaş yürüseler de bu durum çocuğun yüreğine acı vermişti. Sonra o ses, nefret ettiği adamın o arzulu, ısrarcı, korkunç sesi duyuldu, ne kadar da mide bulandırıcı bir tınıydı!

"Ah, bu kadar zalim olmayın lütfen. Bu gece o kadar güzel görünüyorsunuz ki!"

Annesi yine karşı çıktı. "Hayır, olmaz, yapamam, ah!"

Bırakın beni gideyim.”

Annesinin sesinde öyle büyük bir korku havası vardı ki çocuk kaygılanmaya başladı. Bu adam annesinden ne istiyordu? Annesi niçin böyle ürkmüştü? Oldukça yaklaşımlardı şimdi, belki de çocuğun kapısının önündeydiler. O dar alanda titreyerek onlara görünmeden öylece duruyordu, onları ayıran sadece bir kapıydı. Konuşma sesleri kulaklarına fısıldanıyor gibiydi.

“Haydi Mathilde, haydi!” Çocuk, annesinin bir kez daha inlediğini duydu ama bu kez daha zayıftı, direnci azalmıştı. Fakat neler oluyordu böyle? Annesi odasına girmemişti, karanlık koridorda yürüyorlardı. Adam, annesini nereye götürüyordu? Kadının sesi neden kesilmişti birden? Yoksa adam annesinin ağzına bir çaput mu tıkamıştı? Belki de boğmaya çalışıyordu onu? Bu düşünceler çocuğun aklını başından almıştı. Birazcık ittirince odasının dış kapısı açıldı, çocuğun elleri titriyordu. Karanlık koridorda onları görebiliyordu şimdi. Baron kolunu artık itiraz etmeyi bırakmış görünen kadının beline dolamış, kendi oda kapısının önünde duruyordu. *Anne mi içeri sokup ona korkunç bir şey yapacak*, diye düşündü dehşet içinde.

Ani bir hareketle odasından çıktı ve onlara doğru koşmaya başladı. Karanlıkta kendilerine doğru koşarak gelen bu gölgeyi görünce kadın çığlık atıp korkudan sendeledi. Baron, kadını tuttuğu sırada küçük ama son derece güçlü bir yumruğun üst dudağının üzerine indiğini hissetti, ardından kedi gibi bir şeyin üzerine sıçrayıp kendisine tutunduğunu fark etti. Paniğe kapılınca bırak-

STEFAN ZWEIG

tığı kadın oradan uzaklaştı; Baron ise neyle mücadele ettiğini bilmeden yumruklarını savurarak saldırgandan kurtulmaya çalışıyordu.

Çocuk, rakibinden çok daha güçsüz olduğunun farkında olmasına rağmen asla pes etmedi. Nihayet masum sevgisine edilen ihanetin acısını ve bastırıldığı nefretini kusma fırsatını yakalamıştı. Dişlerini sıkıp coşkunun öfke seliyle küçük yumruklarını adama rastgele savuruyordu. Baron da karşısındakini tanımıştı, son birkaç gündür ona hayatı zehir edip bütün planlarını bozan bu gizli casusa karşı büyük bir öfke duymaya başlamıştı; aynı biçimde sert bir yumrukla karşılık verdi. Edgar inledi fakat pes edip yardım istemedi. Sessiz ve sert boğuşma koridorun ortasında bir dakika kadar sürdü. Baron, on iki yaşında bir çocukla koridorda bu biçimde didişmenin gülünçlüğünü yavaş yavaş fark ettiğinde Edgar'ı yakalayarak ileriye doğru savurmak istedi. Fakat artık kaslarında güç kalmadığını ve birazdan yenileceğini anlayan çocuk, kendisini boynundan tutmaya çalışan Baron'un güçlü ve sağlam eline vahşi bir öfkeyle yapışıp ısırdı. Baron ister istemez bir çılgılık atarak çocuğun yakasını bıraktı. Bu fırsattan yararlanan çocuk, hemen kendi odasına kaçtı ve kapıyı arkadan sürgüledi.

Bu gece yarısı boğuşmasını hiç kimse görmemiş, duymamıştı. Her taraf sessizdi, her şey derin bir uykuya dalmış gibiydi. Baron kanayan elini mendiliyle silip endişeli gözlerle karanlığı dikkatle süzdü. Kimse yoktu. Yalnızca tavanda titreyen bir ışık vardı; bu titreklilik ona alaycı bir göz kırpması gibi gelmişti.

FIRTINA

Ertesi sabah endişeli bir sersemlikle ve saçı başı karmakarışık hâlde uyanan Edgar önceki gece yaşananların kötü bir rüya olup olmadığını sordu kendine. Başı çatlayacak derecede ağrıyordu, bütün eklemleri tutulmuştu; kendisine bakınca akşamki kıyafetleriyle uyuduğunu anladı. Hemen yataktan aşağı atladı, sendeleyerek aynanın önüne gitti; alnındaki şişkinliği ve rengi solmuş yüzünü görünce geriye çekildi korkuyla. Güçlkle zihnini toparlamaya çalıştı, sonra ürpererek gece olup biten her şeyi – koridorun karanlığında yaptığı dövüşü, odasına kaçışını, ardından heyecandan titreyerek ve her an kaçmaya hazır olmak için günlük giysileriyle kendisini yatağın üzerine nasıl attığını– hatırladı. Odanın karanlığında yatağında uyuyakalmış olmalıydı; bir kez daha kötü rüyalar görmüştü fakat korkusuna, akan kanının kokusu da eşlik etmişti.

Dışarıdan ayakların altında ezilen çakıl taşlarının gıcirtıları ve kuş cıvıltılarıyla taşınan konuşma sesleri ge-

STEFAN ZWEIG

liyordu; parlak gün ışığı odaya dolmaya başlamıştı. Vakit epey ilerlemiş olmalıydı ancak saate bakınca ürperdi çünkü tam gece yarısını gösteriyordu. Dün geceki o heyecan içinde saati kurmayı unutmuştu. Zamanın ne olduğunu bilmemekten doğan bu belirsizlik duygusu onu rahatsız etti ama asıl canını sıkan, dün gece tam olarak neler yaşandığını bilememesiydi. Kendisine hızla çekidüzen vererek belli bir huzursuzluk ve yüreğinde hafif bir suçluluk duygusuyla aşağıya indi.

Annesi, kahvaltılı salonunda her zamanki oturdukları masada tek başınaydı. Düşmanının olmadığını gören Edgar rahat bir nefes aldı; dün gece kendini kaybetmişçesine yumrukladığı o nefret verici suratı görmediği için memnundu. Yine de masaya yaklaşırken belli bir tedirginlik hissediyordu.

“Günaydın,” dedi annesine otururken.

Kadın karşılık vermedi. Gözlerini pencerenin dışında uzanan manzaraya dikmişti, oğluna bakmadı bile. Yüzü solmuş, gözleri kızarmıştı ve burun kanatlarının hafif hafif seğiriyor olması sinirli olduğunu ortaya koyuyordu. Edgar dudaklarını ısırıyor. Bu sessizlik onu afallatmıştı. Dün gece Baron’a ciddi bir zarar verip vermediğini ya da annesinin onların karanlıkta yaptıkları kavgadan haberdar olup olmadığını bilmiyordu; bu bilinmezlik canını sıkıyordu. Fakat annesinin yüzünde daha önce hiç görmediği buz gibi bir ifade vardı, Edgar başını korkuyla önüne eğmişti. Çocuk sessizliğini korudu çünkü en ufak bir ses çıkarmaya bile cesaret edemiyordu. Fincanını büyük bir dikkatle kaldırıp çayını yudumlarken bir yandan

da annesinin çay kaşığıyla öfke içinde oynayan parmaklarına baktı fark ettirmeden. Bir pençe gibi kıvrılmış bu gergin parmaklar, kadının öfkesinin belirtileriydi. Edgar, yaklaşık on beş dakika boyunca bir türlü gerçekleşmeyen bir gelişmeyi beklemenin iç sıkıntısıyla öylece oturdu. Annesinden onu bu gergin durumdan kurtaracak tek bir sözcük bile gelmiyordu. Derken annesi ayağa kalkınca Edgar iyiden iyiye şaşırılmıştı, ne yapması gerektiğini bilemiyordu. Orada öylece oturmaya devam mı etmeliydi yoksa annesini mi izlemeliydi? Sonunda o da ayağa kalktı ve sessizce annesini takip etti. Annesi bilerek ona aldırılmazken kendisinin onu izlemesi Edgar'a gülünç gelmişti. Daha geriden takip etmek için giderek adımlarını yavaşlattı. Ona aldırış etmemeyi sürdüren annesi odasına girip kapıyı kapatınca Edgar kapıda kalakaldı.

Ne olmuştu acaba? Bir türlü anlam veremedi. Dünkü öz güveninden eser yoktu. Baron'a saldırarak yanlış bir şey mi yapmıştı? Annesi ile Baron kendisi için yeni bir ceza ya da onu aşağılayacak yeni bir oyun mu hazırlıyorlardı? Korkunç bir şeylerin olacağını hissetti. Bu can sıkıcı, bunaltıcı hava onlarla kendisinin arasında yaklaşan bir fırtınanın habercisi gibiydi; iki aşırı yüklü kutup noktası arasındaki elektrik gerilimi bir yıldırım çakmasıyla boşalmak zorundaydı. Edgar, kötü bir şey olacak duygusunun bu ağır baskısını, en sonunda onun görünmez ağırlığı karşısında narin boynu eğilene kadar, yalnız geçen dört saat boyunca odadan odaya taşıdı durdu. Öğlen yemeği için aşağıya inince her zamanki masalarına alçak gönüllü bir uysallıkla yaklaştı.

“İyi günler,” dedi annesine. Bu sessizliği, kara bir

STEFAN ZWEIG

bulut gibi üzerine çökmüş olan bu tehdit edici havayı bozması gerekiyordu.

Annesi onu yine yanıtızsız bıraktı ve bakışlarını kaçırdı. Kadının bu tavrıyla birlikte Edgar, daha önce hayatında hiç tanık olmadığı, iyice düşünülmüş ve yoğunlaştırılmış bir öfkeyle karşı karşıya olduğunu ürpererek hissetti. Bugüne dek annesiyle yaşadıkları kavgalar, birikmiş duyguların hınç içinde patlamasıyla gerçekleşip ufak bir gülümsemeyle dağılmışlardı. Fakat şimdi annesinin varlığının en derininden yükselen vahşi bir duygu karşısında olduğunu hissediyor, hazırlıksız yakalandığı bu öfkenin şiddetinden ürküyordu. Boğazı kurudu, boğuluyordu sanki; yemeği yarım bıraktı. Annesi tüm bunların hiç farkında değilmiş gibi görünüyordu. Yalnızca yemeğin sonunda ayağa kalkıp yine çocuğa aldırmadan, “Yukarıya gel Edgar, seninle konuşmam gereken bir konu var,” dedi.

Annesinin ses tonu tehditkâr olmasa da öyle soğuktu ki Edgar buzdan bir zincirin boynuna dolanıp nefesini kestiğini hissetti. Sessizce, dayak yemiş bir köpek gibi odasına kadar annesini takip etti.

Kadın odaya girdikten sonra da sessiz kalarak çocuğun eziyetini iyice uzattı. Bu dakikalar boyunca Edgar, saatin tik taklarını, sokaktaki bir çocuğun attığı kahkahaları ve kendi yüreğinin göğsünde *güm güm* atışını dinledi. Fakat annesi de son derece huzursuz olmalıydı çünkü konuşmaya başladığında Edgar’a sırtını dönmüştü.

“Dün geceki davranışın hakkında söyleyecek bir şeyim yok. Tam bir rezaletti, aklıma geldikçe büyük bir

utanç duyuyorum. Bu suçun sonuçlarına katlanmak zorundasın. Şimdilik sana bütün söyleyeceğim şudur: Yetişkinlerin arasına katılmana izin veremem. Babana ya sana bir mürebbiye tutmasını ya da seni bir yatılı okula göndermesini yazdım. Daha fazla canımı sıkmanı istemiyorum artık.”

Edgar başını öne eğmiş, ayakta duruyordu. Bunun yalnızca bir tehdit ve bir başlangıç olduğunu hissediyor, esas darbeyi bekliyordu.

“Şimdi hemen Baron’dan özür dileyeceksin.” Edgar konuşmak istedi fakat annesi buna izin vermedi. “Baron bugün buradan ayrıldı, ona bir mektup yazacaksın. Ben söyleyeceğim ne yazacağını.”

Edgar bir kez daha konuşmaya çalıştı ancak annesi son derece kararlıydı.

“Hayır, tartışmayacağız. İşte kâğıt ve mürekkep, otur şuraya.”

Edgar annesine baktı. Sarsılmaz kararlılıkta bakışları bunlar. Daha önce annesini hiç bu kadar sert ve haşın görmemişti. Korkmaya başladı. Sandalyeye oturup kalemi eline aldı ve başını masaya doğru eğdi.

“Üst tarafa tarih at. Yazdın mı? Hitaptan önce bir satır boşluk bırak. Evet, işte öyle... *Sevgili Baron*, soyadını yaz ve virgül koy. Şimdi yine bir satır boşluk bırak. *Üzülerek duydum ki*, bunu yazdın mı? *Üzülerek duydum ki Semmering’dan*, Semmering iki m ile yazılıyor, *ayrılmışsınız. Bu durumda bizzat yapmak istediğim şeyi size bir mektupla iletmek zorundayım.* Biraz daha hızlı yaz, güzel yazı yazma dersinde değilsin. *Dün akşamki davranışım*

STEFAN ZWEIG

için özür dilerim. Annemin de size söylemiş olacağı gibi ciddi bir hastalık geçirdim ve iyileşme dönemindeyim, bu da beni son derece hassaslaştırıyor. Bazı şeyleri yanlış algılayabiliyorum ve daha sonra pişman olacağım...”

Edgar başını masadan kaldırarak birden doğruldu. Annesine baktı, o meydan okuyan çocuk geri dönmüştü.

“Böyle yazmayacağım, doğru değil bu!”

“Edgar!”

Annesinin sesi oldukça tehditkârdı.

“Bu doğru değil. Ben pişman olacak hiçbir şey yapmadım. Yanlış bir şey yapmadım. Özür dilemek zorunda değilim. Ben yalnızca sen yardım isteyince oraya geldim.”

Annesinin dudakları bembeyaz olmuştu, burun delikleri sinirle titredi.

“Ben mi yardım istedim? Sen aklını kaçırmışsın!”

Edgar öfkeyle ayağa kalktı.

“Evet, sen yardım istedin. Dün akşam koridorda o adam senin kolunu tutunca... ‘Bırakın beni gideyim,’ dedin, evet tam olarak böyle söyledin. Öyle yüksek sesle söyledin ki odadan bile duydum seni.”

“Yalan söylüyorsun, o anda koridorda Baron’la birlikte değildim. Yalnızca merdivenlere kadar eşlik etti bana.”

Edgar’ın bu pervasız yalan karşısında bir an için nefesi kesildi. Nutku tutulmuş bir hâlde, saydamlaşmış gözleriyle annesine baktı.

“Ama sen... koridorda değil miydin? O... o... seni tutmuyor muydu? Seni yanında sürükleyerek götürmü-

yor muydu?”

Annesi kahkaha attı. Soğuk, kuru bir kahkaha. “Rüya görmüşsün sen.”

Bu kadarı bir çocuk için fazlaydı. Şimdiye kadar yetişkinlerin yalan söylediklerini, utanmazca bahaneler uydurduklarını, gerçeğin en ince ağlarından bile kolayca süzülüp geçebilecek hileli sözler söyleyip kurnazlıklar yaptıklarını biliyordu. Fakat annesinin bu denli yüzüsüzce yalan söylemesi ve her şeyi inkâr etmesi sonucunda çocuk çileden çıktı.

“Peki, alnımdaki bu izler de rüyamda mı oluştu?”

“Senin kiminle kavga ettiğini ben nereden bileyim? Ama seninle bu konuyu tartışmak istemiyorum, sana dediğimi yapacaksın, işte o kadar.”

Kadının beti benzi iyice attı, kalan son gücüyle kendine hâkim olmaya çalışıyordu.

Bu sözler karşısında Edgar’ın içinde yetişkinlere dair kalan güvenin son kıvılcımları da söndü. Gerçeklerin böyle yanan bir kibrit çöpü gibi ayaklar altına alınmasını anlayamıyordu. Her yeri buz kesti, dudaklarından can yakıcı ve kötü sözler döküldü. “Demek ben bir rüya gördüm? Koridorda olanlar, yüzümdeki bu morluk, bunların hepsi hayal yani? Dün gece ikinizin ay ışığı altında nasıl gezintiye çıktığınızı, onun seni patikadan aşağıya indirmek istediğini de rüyamda gördüm, öyle mi? Benim bir bebek gibi o odaya kapanıp kaldığımı mı sanıyordunuz? Ben sandığınız kadar ahmak değilim. Her şeyin farkındayım.”

Annesinin yüzüne büyük bir cesaretle bakıyordu; ço-

STEFAN ZWEIG

cuğun bu cesareti, yüzündeki bu nefret ifadesi kadının bütün gücünü kırıyordu. Birden kontrolünü kaybedip büyük bir öfkeyle bağırdı kadın.

“Devam et, söylediklerimi yaz, yoksa—”

“Yoksa ne?” dedi Edgar. Sesinde küstah bir hava vardı.

“Yoksa yaşına falan bakmadan pataklarım seni.”

Edgar ona doğru bir adım attı, alaycı bir ifadeyle gülmüsyordu.

Birden annesinin eli yanağında şakladı. Edgar bir çığlık attı. Kulaklarında yalnızca boğuk bir haykırış sesi ve gözlerinin önünde yanıp sönen kırmızı bir ışıkla birlikte tıpkı suda boğulmak üzere olan bir insan gibi ellerini sağa sola sallamaya, yumruklarını körlemesine savurmaya başladı. Yumruklarının yumuşak bir şeye değdiğini hissedince bir çığlık duydu.

Edgar bu çığlıkla kendine geldi. Birden kendisine baktı, annesine vuruyordu. Ansızın korktu, dehşet ve utanca kapıldı, oradan bir an önce uzaklaşmak, yerin dibine girmek, kaçıp gitmek, annesinin o andaki bakışlarını bir daha görmemek için delice bir istek duydu. Hızla kapıya doğru yöneldi, koşarak merdivenlerden aşağıya indi, otelden çıktı ve yol boyunca sanki ardından, ağzından salyalar akıtarak koşan av köpekleri geliyormuş gibi koşmaya başladı.

İLK SEZİŞ

Epey koştuktan sonra durdu. Bir ağaca tutunmak zorunda kaldı, o kadar korkuyor, öylesine büyük bir duygusal altüst oluş yaşıyordu ki elleri titriyordu; göğsü heyecandan sıkıştığı için güçlkle nefes alıyordu. Yaptığı eylemin dehşeti kendisini oraya kadar kovalamış, şimdi boğazından yakalamış ve bir nöbet geçiriyormuş gibi onu sarsmaya başlamıştı. Şimdi ne olacaktı? Nereye gidebilirdi? Otelinden on beş dakikalık yürüme mesafesinde olmasına rağmen terk edilmiş hissediyordu. Her şey daha farklı göründü gözüne; daha düşman daha korkunç. Dün çevresinde ona dostça hışırdayan ağaçlar şimdi birdenbire tehdit edici bir koyuluk ve karanlığa bürünmüşlerdi. Bu ıssız ama büyük ve bilinmeyen dünya çocuğun başını döndürüyordu. Hayır, buna tahammül etmesi mümkün değildi, bu yabanıl ortamda tek başına kalamazdı. İyi de nereye gidecekti? Çabuk sinirlenen ve yasakçı babasından korkuyordu çünkü onu gerisin geri buraya yollayabilirdi. Fakat annesinin yanına dönmek-

STEFAN ZWEIG

tense bu bilinmezde kalmayı tercih ederdi çünkü yumruklarıyla ona vurduğunu hatırlamadan annesine bir daha asla bakamayacağını düşündü.

Daha sonra büyükannesini, küçük olduğu için kendisini şımartan, evde bir haksızlığa uğradığında ya da cezayla tehdit edildiğinde her zaman onu koruyan, o şefkatli ve iyi yürekli kadını düşündü. Sular durulana kadar Baden'de onun yanında kalabilirdi, daha sonra da anne ve babasına mektup yazarak özür dilerdi. Tek başına kaldığı o kısa süre içinde bile öylesine yalnız hissetmişti ki o deneyimsiz gururuna, bir yabancının yalanlarla kendi içinde uyandırdığı o aptalca gurura lanetler yağdırdı. Şu anda geçmişteki gibi bir çocuk olmaktan başka hiçbir şey düşünmüyordu; kendisine gülünç ve abartılı görünen kibrinden uzaklaşıp söz dinleyen, sabırlı bir çocuk olmak istiyordu tekrar.

Peki, Baden'e nasıl gidecekti? O kadar uzağa nasıl seyahat edecekti? Hemen elini her zaman yanında taşıdığı deri cüzdana attı. Neyse ki doğum gününde verilen yirmi kronluk altın para, cüzdanının içinde pırl pırl parlıyordu. Harcamayı hiçbir zaman düşünmese de her gün paranın orada olup olmadığını kontrol etmiş, görünce kendini zengin hissetmiş ve her bakışında parayı mendiliyle bir güneş gibi parlayana dek minnet ve sevgiyle ovmuştu. Fakat birden aklına gelen bir düşünceyle panikledi; bu para yolculuk için yetecek miydi? Bilet fiyatını, pahalı mı ucuz mu olduğunu bilmeden trenle sayısız yolculuk yapmıştı. Acaba seyahat ücreti bir kron mu yoksa yüz kron muydu? Daha önce görme fırsatı yakalayamadığı yaşamın gerçeklerini, her birinin kendi

değeri ve özel bir anlamı olan çevresindeki birçok varlığı, ellerine alıp öylesine oynadığı birçok nesneyi ciddi anlamda ilk kez fark ediyordu. Oysa bir saat öncesine kadar her şeyi bildiğini düşünüyordu. Fakat şimdi hiçbir fikrinin olmadığı bin tane sır ve problemle karşı karşıyaydı, zavallılık ölçüsündeki bilgisizliğinden ve hayatta karşılaştığı ilk engel karşısında tökezlemiş olmaktan büyük utanç duyuyordu. Umutsuzluğu arttıkça tren garına doğru daha tereddütlü adımlar atıyor, giderek yavaşlıyordu. Sık sık kaçma hayalleri kurar, yaşama coşkuyla katılmayı, bir imparator ya da bir kral, bir asker ya da bir şair olmayı ümit ederdi ama şimdi pırıl pırıl parlayan küçük tren istasyonuna çekinerek bakıyor, yirmi kronun kendisini büyükannesinin evine götürmeye yetip yetmeyeceğinden başka hiçbir şey düşünemiyordu. Parıldayan raylar kırların içinde göz alabildiğine uzayıp gidiyordu, istasyon bomboş ve sessizdi. Edgar çekine çekine bilet gişesinin önüne gitti ve başka hiç kimsenin duyamayacağı alçak bir sesle âdeta fısıldayarak Baden için bilet fiyatının ne kadar olduğunu sordu. Az aydınlatılmış bölmede şaşkın bir yüz belirdi, bir çift gözlüğün gerisindeki iki göz, çekingen çocuğa doğru gülümsedi.

“Tam bilet mi?”

“Evet,” diye kekeledi Edgar. Tam biletin çok pahalı olma ihtimaline karşı gururdan ziyade korku duydu.

“Altı kron.”

“Bir bilet alayım, lütfen!”

Birden rahatlamıştı, çok sevdiği parıldayan altın parayı pencereden içeriye uzattı, paranın üstü şangırtıyla

STEFAN ZWEIG

kendisine verildi, Edgar bir anda kendisini yeniden zengin hissetti. Şimdi ona özgürlük vaat eden kahverengi tren bileti elindeydi, cebinden ise gümüş paraların tatlı şingirtıları geliyordu.

Tarifeye göre tren yirmi dakika sonra gelecekti, Edgar bir köşeye çekilip beklemeye başladı. Gezinerek treni bekleyen birkaç kişinin ona bakıp bu yaşta bir çocuğun nasıl tek başına seyahat edebildiğini merak ettiklerini düşündü; suçunun ve kaçışının suratından hemen anlaşılacağından korkuyordu. En sonunda uzaklardan trenin ilk düdük sesini duyunca rahat bir nefes aldı. Onu buradan alıp bambaşka bir dünyaya taşıyacaktı bu tren. Bindığında üçüncü mevki için bilet almış olduğunu fark etti. Daha önceleri her zaman birinci mevkide yolculuk yapmıştı, demek ki yaşadığı hayatta bilmediği daha neler vardı. Yanlarında çapa ve kürekler bulunan, nasırlı elleri ve kaba sesleriyle birkaç İtalyan işçi tam karşısına oturmuş, dalgın gözlerle dışarıya bakıyorlardı. Yol üzerinde çalıştıkları belliydi çünkü bazıları trenin takırdayarak ilerlemeye başlamasıyla birlikte arkalarındaki sert ve kirli tahtalara yaslanarak yorgunluktan ağızları açık uyuklamaya başladılar. *Para kazanmak için çok çalışmak zorundalar*, diye düşündü fakat onların ne kadar para kazandıklarını tahmin bile edemedi. Yine de paranın hazırda beklemeyen, çalışma sonucu elde edilen bir şey olduğunu sezmişti. İlk kez ona sağlanmış olan rahatlığın farkına varmış, yaşamının etrafını sarmış karanlık ve sonsuz derinlikteki çukuru görmüştü. Birden hayatta farklı meslekler ve amaçlar olduğunu, daha önce çok yakınında olsalar bile göremediği birçok sırrın bulunduğunu ve

kendisinin bunlardan habersiz olduğunu anladı. Edgar yalnız geçirdiği şu bir saat içinde bile birçok şey öğrenmişti, kompartımanın penceresinden dışarıyı süzdü. Bulanık kaygılarının içinde bir şeyler sessizce çiçek açıyordu; henüz tam bir mutluluk değildi hissettiği fakat yine de hayatın çeşitliliği karşısında yeni bir şaşkınlık duydu. Panik ve korkuyla kaçmıştı ancak şimdi daha sakin düşünebiliyordu; ilk kez özgürce hareket etmiş, daha önceleri hiç farkına varmadan yanından geçip giden gerçeklerle tanışmıştı. Bugüne dek tüm dünyanın onun için bir sır olması gibi belki de artık o da annesi ve babası için bir bilinmez olmuştu. Yeni bir gözle kompartımanın penceresinden dışarıya bir kez daha baktı. Bir an hayatında ilk kez gerçeğe odaklandığını hissetti, sanki gördüğü her şeyi saklayan örtü ansızın düşmüştü; o anda her şey çıplak bir gerçeklik içinde asıl istek ve amaçlarıyla ortaya çıkmıştı. Rüzgârda sallanıyormuş gibi görünen evler hızla geçip gidiyorlardı pencereden, Edgar birden kendisini o evlerde yaşayan insanların zengin ya da yoksul, mutlu ya da mutsuz olup olmadıklarını düşünürken buldu; o insanlar da her şeyi bilmeyi istiyorlar mıydı acaba? O evlerdeki çocuklar da tıpkı kendisi gibi şimdiye kadar yalnızca oyun mu oynamışlardı? İstasyonlarda bayraklarıyla yol gösteren gar görevlilerini yalnızca cansız oyuncaklar olarak değil de kendi kaderleri olan ve yaşam mücadelesi veren insanlar olarak gördü. Tekerlekler iyice hızlandı, tren de yılan gibi kıvrılan raylar üzerinde vadinin derinliklerine doğru ilerledi. Çok geçmeden ovaya inmişlerdi. Edgar bir kez daha geriye, hâlâ mavi görünen ve üzerleri koyu gölgeli, çok uzaktaki ulaşılmaz dağlara baktı; kendi

STEFAN ZWEIG

çocukluğu da orada, puslu gökyüzünün ortasında yavaş yavaş çözülen dağlar gibiydi.

KARANLIK VE ŞAŞKINLIK

Tren Baden'e varınca Edgar kendini ıssız istasyonun ortasında buluverdi; peronun ona uzaktan göz kırpan sarı, yeşil ışıkları gecenin karanlığıyla birleşince içini bir korku sardı. Gün ışığı varken her tarafta insanlar olduğu için kendini güvende hissetmiş, bir banka oturup dinlenirken etrafı izleyebilmişti. Fakat herkes evlerine girip, yemeklerinden sonra biraz sohbet ederek birbirlerine iyi geceler dileyip yataklarına çekildiklerinde o ne yapacaktı? Bu yabancı yerde suçlu vicdanıyla tek başına ve gece vakti? Ah, keşke bir an önce başını sokabileceği bir çatıya kavuşsaydı!

Sağa sola hiç bakmadan gayet iyi bildiği ana cadde boyunca hızlı adımlarla yürümeye başladı. Çok geçmeden büyükannesinin yaşadığı villanın önüne gelmişti. Ev, geniş bir yolun kenarına güzelce yerleşmişti ama aynı zamanda bütün gözlerden uzaktı çünkü bu eski moda yapı, bakımlı bahçedeki sarmaşıklar ve pırıltilı bitki kümesinin arkasına iyice gizlenmişti. Edgar, parmaklıkla-

rın arasından bir yabancı gibi evi gözledi. İçeride hiçbir hareketlilik yoktu, pencereler kapalıydı, belli ki konuklarla birlikte arka bahçedeydi herkes. Elini bahçe kapısının soğuk tokmağına koyar koymaz tuhaf bir şey oldu; son iki saattir ona son derece kolay ve doğal gözükken şeyi yapmak birden olanaksızlaştı sanki. Nasıl içeriye girecek, evdekilere nasıl iyi akşamlar diyecek, onların soracakları sorulara ne cevap verecekti? Annesinin yanından gizlice kaçtığını itiraf etmek zorunda kaldığında meraklı bakışlara nasıl tahammül edecekti? Kendisinin bile nasıl yaptığını hâlâ anlayamadığı şeyin fenalığını hangi sözlerle ve nasıl açıklayacaktı? O sırada evin içinden bir kapı açıldı. Bunun üzerine anlamsız bir korku çocuğun üzerine çöktü ve nereye gittiğini bilmeden oradan koşarak hızla uzaklaştı.

Parka varınca durdu çünkü burası oldukça karanlıktı ve herhangi biriyle karşılaşma ihtimali düşüktü. Belki de biraz oturup dinlenebilir, düşüncelerini sıraya koyabilirdi. Çekinerek içeri girdi. Girişin sağında ve solunda taze yaprakların üzerine biraz ürkütücü, yarı saydam ve nemli bir yeşil ışık salan iki sokak lambası vardı ancak yokuştan aşağıya inen yoldaki her şey, erken bir ilkbahar gecesinin ürpertici karanlığında, simsiyah ve bütünlüklü bir gölgeye dönüşmüştü. Edgar, fenerlerin ışığında bir şeyler okuyan ya da birbirleriyle sohbet eden bazı insanların arasından çekine çekine sessizce geçti; tek başına kalmak istiyordu. Fakat girdiği lambasız yolun karanlık gölgelerinin altında da duramadı; bu ışıksız yerde her taraftan fısıltı sesleri geliyor, ağaçların yere doğru eğilmiş yapraklarının arasından esen rüzgâr bu uğultulara

ekleniyor, insanlardan ve hayvanlardan gelen sesler birbirine karışıp sanki heyecanlı, iç çekermiş gibi duyulan bazı hafif seslere katılıyor, arada sırada korku salan bir inilti duyuluyordu; kısacası doğanın uyuklayan bütün huzursuz parçaları aynı anda nefes alıyordu. Bu bölgede saklanmış, insanı tedirgin eden, gizemli ve tehlikeli bir huzursuzluk vardı; belki de ilkbaharla birlikte canlanan toprağın gürlütüsüydü bu, yine de Edgar'ı etkilemiş, korkutmuştu.

Bu koyu karanlıkta bir banka oturup büyükannesine ne diyeceğini düşündü. Fakat ulaştığı ve elinde tuttuğunu sandığı bütün fikirler bir anda avucunun içinden kayıp gidiyordu; bunun üzerine elinde olmadan çıkan garip sesleri ve alçak iniltileri dinlemeye başladı. Gece ne kadar korkunçtu böyle, ne kadar şaşırtıcı ama bir o kadar da gizemli ve güzeldi! Peki, bu sesleri kim çıkarıyordu? Hayvanlar mı insanlar mı yoksa bütün bu vızıldayan, hışırdayan, çatırdayan sesleri birbirlerine ekleyen ve bütün bu baştan çıkarıcı senfoniye dokuyan yalnızca rüzgârın o görünmeyen eli miydi? Karanlığı bir daha dinledi. Duyduğu ses rüzgâra aitti ama şimdi açıkça ayırt edebildiğine göre aynı zamanda aydınlık şehirden buraya gelip gizemli varlıklarıyla bu karanlığı canlandıran çiftler de vardı. Peki, ama bu insanlar neden buraya gelmişlerdi? Edgar anlayamıyordu. Birbirleriyle konuşmuyorlardı çünkü Edgar onların seslerini duyamadı, yalnızca biraz ilerisindeki açıklık alanın şurasında burasında dolaşan insanların çakıl taşlarının üzerinde huzursuzlukla gıcırdayan ayak seslerini duyabiliyor, onların hızla kayan gölgeler gibi hareket eden silüetlerini görebiliyordu. Tüm çiftler

STEFAN ZWEIG

Baron'la annesi gibi sarılıp tek bir gölge olmuşlardı. Demek ki o yakıcı sır burada da vardı. Kendisine doğru yaklaşan ayak seslerini kahkahalar takip etti. Gelenlerin onu bulmasından korktuğu için iyice karanlığa çekildi. El yordamıyla da olsa sarmaş dolaş yürüyen bir çift Edgar'ı görmeden geçip gitti. Edgar tam yalnız kaldığına ikna oluyordu ki çift, onun oturduğu bankı geçince durdu. Yüzlerini birbirlerine iyice yaklaştırdılar. Edgar olan biteni tam olarak göremiyordu ama kadının ağzından çıkan bir inilti duydu, adam da buna tutkulu sözcüklerle karşılık verdi; Edgar birden zevkli bir ürpermeyle korkularını delip geçen heyecan verici bir sezgi hissetti. Kadın ve adam bir süre öyle kaldılar, ardından çakıl taşlarını gıcırdatarak yürümeye devam ettiler. Karanlığın içinde kaybolurlarken sesleri de duyulmaz oldu.

Edgar titremeye başlamıştı. Damarlarındaki kanın sıcaklığı ve artan hızını hissetti. Birdenbire bu şaşkıncı karanlığın ortasında kendisini tahammül edilemez bir yalnızlığın içinde buldu; arkadaşça bir ses, bir kucaklama, aydınlık bir oda ve sevdiği insanların yanında olmayı arzuladı. Sersemletici gecenin afallatıcı karanlığı, içine dolup onu sıkıyordu sanki.

Aniden ayağa fırladı. İçinde büyükannesinin, sevdiklerinin olduğu ve ışıkların yandığı bir evde olmak istiyordu artık. Ne yapacaklardı ki ona? Zaten dövseler, azarlasalar da bu karanlık ve yalnızlığın dehşetini gördükten sonra hiçbir şeyden korkmuyordu.

Eve bir an evvel gitmek istediğinden adımları o fark etmeden hızlanmıştı. Kendisini ansızın tekrar villanın

önünde buldu ve elini bir kez daha kapının soğuk tokmağına koydu. Yeşilliklerin arasından pencerelerin ışıkları seçiliyordu şimdi, o bildiği odaların içini ve parlayan her pencere camının arkasındaki insanları hayal etti. Eve ve kendisini seven insanlara bu denli yakın olmanın verdiği o bilindik yatıştırıcı duygu onu mutlu etmişti. Kapıdaki bu bir anlık duruşun nedeni de içindeki huzuru son damlasına kadar hissedebilmek arzusuymdu.

Sonra aniden arkasından bir çığlık yükseldi. “Edgar! Edgar burada!”

Onu ilk gören, büyükannesinin hizmetçisiydi. Telaşla yanına gelip elini tuttu. Evin kapıları açılırken içeriden fırlayan bir köpek Edgar’a doğru koşmaya başladı, ev halkı ellerinde lambalarla bahçeye çıkmıştı; Edgar sevinç ve panik çığlıklarını aynı anda duydu, mutlu bir kargaşa ve bağırış çağırış ortalığı kapladı, yaklaşan ayak sesleriyle birlikte gelen gölgeleri tanımaya başladı. İlk gelen, kollarını açarak onu sarmalayan büyükannesiydi, arkasındaysa –bir an hayal gördüğünü düşündü– annesi vardı. Çocuk, coşmuş duyguların bu samimi ve sıcak patlamasının tam ortasında, ağlamaklı gözlerle titreyerek ve korkmuş bir hâlde durdu. O anda ne yaptığını ya da ne söylediğini hatta ne hissettiğini bile bilmiyordu. Bu korku mu yoksa mutluluk muydu?

SON RÜYA

Sonradan anlaşıldığına göre zaten Edgar'ı Baden'de bekliyorlardı. Sıkıntılı çocuk öyle çılgın gibi otelden fırlayınca annesi bütün öfkesine rağmen dehşete kapılıp onun nereye gitmiş olabileceğini bulmak için Semmering'de araştırma yapmıştı. Her şey bir karmaşaya dönüşüp kadın kötü ihtimallerle yıkılırken en sonunda bir beyefendi çocuğu öğleden sonra üç sularında tren garındaki bilet gişesinde gördüğünü söylemişti. Çok geçmeden Edgar'ın, Baden'e gitmek için bir bilet aldığını öğrenmişler, bunun üzerine annesi hiç tereddüt etmeden onun ardından hemen yola çıkmıştı. Kadın yola çıkmadan önce Baden'dekilere ve Viyana'daki kocasına telgraf çekerek durumu bildirmiş; tabii bu durum büyük bir heyecana neden olmuş ve şu son iki saattir de kaçak çocuğu bulmak için herkes büyük bir çaba harcamıştı.

Nihayet Edgar dönmüştü ve ailesi şiddete başvurmamıştı. Çocuk sessiz bir zafer havasıyla içeriye girdi ancak ona söylenen sert sözlerin kendisini hiçbir biçimde etki-

lemediğini garip bir şekilde fark etti çünkü karşısındaki gözlerde samimi sevinç ve sevgiyi açıkça görüyordu. Büyükannesi, gözyaşları içinde onu bir kez daha sımsıkı kucakladı ve çocuğun hatasından da bir süre sonra bahsedilmez oldu, Edgar mükemmel bir sevgi seliyle kuşatılmış ve koruma altına alınmış olduğunu hissetti. Hizmetçi kız Edgar'ın ceketini çıkarıp ona sıcak tutacak kıyafetler getirdi, büyükannesi aç olup olmadığı sordu, şimdi çevresinde kaygılı bir sevgi yumağı oluşmuştu fakat bir süre sonra çocuğun sessizleştiğini görünce soruları kestiler. Edgar küçümseyerek reddettiği ve bir süredir yoksun olduğu çocuk olma duygusunu yeniden büyük bir memnuniyetle hissetti; çocukluktan kurtulmak isteyip bu duyguyu kendi başına olmanın aldatıcı zevkiyle değiştirmek istediği için takındığı kaba tavırlardan utanç duydu.

Yandaki odada telefon çaldı. Konuşan annesiydi, Edgar tam anlayamasa da onun sözcüklerini kesik kesik duyabiliyordu: “Edgar... geldi... Evet evet, şimdi burada... Son trenle geldi.” Annesinin kendisine neden kızgın bakışlar atmadığını, kendisini neden yalnızca garip bir sakinlikle izlediğini merak etti. Pişmanlığı giderek yoğunlaşmış abartılı bir heyecana dönüşmüştü; yeniden çocuk olmayı ve onun sözünden çıkmayacağını söyleyip annesinden af dilemeyi tüm kalbiyle istiyordu o an; bu yüzden büyükannesinin ve teyzesinin onu kucaklayan ilgisinden kaçıp yan odadaki annesini görmek için gitmeye yeltendi. Fakat sessizce ayağa kalktığında büyükannesi telaşla hemen sordu: “Ah, nereye gidiyorsun?”

Utanarak durakladı. Çevresindekiler her hareketin-

STEFAN ZWEIG

den telaşa kapılıyorlardı sanki. Hepsini öyle korkutmuştu ki tekrar kaçmasından endişe ediyorlardı belki de. Oysa böyle bir kaçışa en fazla üzülecek olanın kendisi olacağını nereden tahmin edeceklerdi?

Sofra kuruldu, alelacele bir akşam yemeği hazırlandı. Gözlerini ondan hiç ayırmayan büyükannesi hemen yanında oturuyordu. Teyzesiyle hizmetçi kız da onun çevresinde sessiz bir sevgi çemberi oluşturmuşlardı ve bu sıcaklığın onun üzerindeki yatıştırıcı etkisi olağanüstüydü. Tek sıkıntısı, annesinin odaya geri dönmemesiydi. Hâlbuki Edgar'ın ne kadar pişman olduğunu bilse hemen yanına gelirdi!

Az sonra dışarıdan bir araba sesi geldi. Diğerleri öylesine ürkmüşlerdi ki bu durum ister istemez Edgar'ı da huzursuz etti. Büyükannesi ve diğerleri dışarıya çıktı. Bahçedeki karanlığı delip geçen yüksek sesler içeriye kadar ulaştı; Edgar gelen kişinin babası olduğunu anladı. Odada tek başına kaldığını sıkıntıyla fark etti, bu kadarcık bir yalnızlığa bile tahammülü yoktu o an. Babası sert birisiydi, gerçekten çekindiği ve korktuğu tek insandı. Sesleri dikkatle dinledi; babasının sesi öfkeyle yükselmişti. Büyükannesi ve annesi de babasını sakinleştirmeye çalışıyorlardı fakat adamın kapıya yaklaşan sert adımları onun hâlâ sinirli olduğunu kanıtıydı. Ayak sesleri Edgar'ın bulunduğu kapının dışındaydı ve derken kapı açıldı.

Babası çok uzun boyluydu. Çocuk, babası içeriye girerken kendisini bir an inanılmaz derecede küçük hissetti, adamsa sabırsız ve oldukça öfkeli görünüyordu.

“Aklından ne geçiyordu senin, kaçıp gitmek ne demek! Anneni nasıl böyle korkutursun?”

Sesindeki kızgınlıkla ellerini havada sallayarak konuşuyordu. Edgar’ın annesi onun arkasından sessizce odaya girmişti. Kadının yüzü gölgeliydi.

Edgar yanıt vermedi. Kendisini haklı çıkarmak istiyordu ancak aldatıldığını ve tokat yediğini nasıl anlatacaktı? Babası onu anlayabilecek miydi?

“Evet, dilini mi yuttun? Konuşsana... Neler oldu? Bana hemen her şeyi anlat! Hoşlanmadığın bir şey mi oldu? Neden kaçtığını söylemek zorundasın! Birisi zarar mı verdi sana?” Edgar tereddütle duraksadı. Olanları hatırlayınca göğsünde yükselen öfkeyi bastırmakta güçlük çekiyordu. Sonra birden babasının arkasında duran annesinin tuhaf bir hareket yaptığını fark etti ve o anda kalbinin duracağını sandı. İlk başta bu hareketin ne anlama geldiğini anlayamadı. Fakat annesinin gözlerine bakınca bu gözlerde içten bir rica, bir yakarış olduğunu gördü. Kadın çok yavaş ve belli belirsiz bir şekilde işaret parmağını dudaklarına götürüp ondan susmasını istiyordu.

Edgar o anda vücuduna sıcak bir duygunun ve mutluluğun yayıldığını hissetti. Annesinin sırrını saklamasını istediğini ve kaderinin oğlunun ellerinde olduğunu söylediğini anladı. Annesinin ona güvendiğini fark edince içini müthiş, coşku dolu ve sevinçli bir gurur duygusu kapladı, kendisini feda etmeye hazırdı. Nasıl gururlu bir erkek olduğunu göstermek için kendi suçunu abartmaya hazırdı. Kendini toparladı ve konuşmaya başladı.

“Hayır, hayır... Hiçbir nedeni yok. Annem bana

STEFAN ZWEIG

karşı hep iyiydi ama ben biraz yaramazlık yaptım, kötü davrandım... ve sonra... sonra da korktuğum için oradan kaçtım.”

Babası çocuğa şaşkın gözlerle baktı. Böyle bir itirafı hiç beklemediği belliydi. Bir anda silahsız kalmıştı, öfkesi yatıştı.

“Demek öyle, mademki pişmansın, o zaman mesele yok. Ben de başka bir şey söylemeyeceğim ama umarım böyle bir şey bir daha yaşanmaz.”

Durup çocuğa baktı, bakışları iyice yumuşamıştı.

“Ne kadar da solgun görünüyorsun böyle. Artık olgunlaştın, bunu unutma. Umarım artık böyle çocukça haylazlıklar yapmazsın, büyüyüp akıllan artık.”

Konuşma boyunca Edgar, hep annesine baktı. Gözlerinde kıvılcımların parladığını görmüştü sanki. Yoksa bu yalnızca bir ışık oyunu muydu? Hayır, annesinin gözlerinde nemli ve parlak bir ışık, ağzının çevresinde ise minnet dolu hafif bir gülümseme vardı. Edgar daha sonra yatağına gönderildi ama yalnızlıktan ürkmüyordu şimdi. Ona mutluluk ve canlılık veren birçok şeyi düşünmeliydi. Bu ilk gerçek yaşam deneyiminin sağladığı güçlü duygularla birlikte son birkaç günün tüm acıları yok olmuştu; geleceğe dair gizemli bir beklentiyle mutlu hissediyordu. Ağaçlar karanlık gecede sallanıyorlardı fakat Edgar artık korkmuyordu. Ümitle beklediği geleceğin parıltılarını gördüğünden olsa gerek sabırsız değildi artık. Yaşamı ilk kez olduğu gibi tüm yalanlardan arınmış ve tehlikelerinin yanında yalın bir güzellik barındırır bir hâlde görebildiğini hissediyordu. Günlerin böyle

acıyla sevincin harmanlandığı anlardan oluştuğunu bilmezdi önceden; kendisini ileride böylesi nice günlerin karşılayacağı, hayatın sırlarını açmak için onu bekliyor olduğu düşüncesi hoşuna gitmişti. Yaşamın zenginliğine dair ilk sezgiyi edinmişti; insanlar birbirlerine düşman göründükleri zaman bile muhtaç olabiliyorlardı ve ne olursa olsun sevmek harika bir duyguydu. Herhangi bir şeye ya da herhangi bir kimseye nefret duyabileceğini düşünemiyor, yaşadıklarından pişmanlık duymuyordu; o baştan çıkarıcı adama, en büyük düşmanı olan Baron'a karşı bile belli bir minnet duygusu vardı çünkü ona gerçek dünyanın kapılarını açan oydu bir bakıma.

Zihni karışık hayallerle dolu uykuya geçmek üzereyken bunları düşünmek çok tatlı ve hoştu. Derken birden yattığı odanın kapısı açıldı ve içeriye biri girdi. Uykulu gözlerle kimin geldiğini anlayamamıştı. Yumuşak bir solğun kendisine sokulduğunu ve sevgi dolu sıcaklığıyla yüzünü sardığını hissetti; annesinin kendisini öptüğünü ve saçlarını okşadığını çok iyi biliyordu. Kadının gözyaşlarıyla konuşmadan onu sarmalaması aralarındaki barışın bir ifadesiydi. Edgar uzun yıllar sonra bu sessiz gözyaşlarının, gençliğini geride bırakmakta olan bir kadının kendisini artık yalnızca çocuğuna adayacağını beyan ettiği bir yemin olduğunu anlamıştı. Bu gözyaşları maceradan vazgeçme, tüm arzulara veda anlamına geliyordu. İşin aslında çocuk, annesini hiçbir yere ulaştırmayacak bu maceraya girmekten kurtardığı için onun kendisine nasıl minnet duyduğunun farkında değildi; annesiye onu kucaklayarak gelecekteki yaşamı için acısıyla tatlısıyla sevginin yükünü bir bağış gibi çocuğuna

STEFAN ZWEIG

sunuyordu. Kuşkusuz o anda çocuk bunların hiçbirini anlamıyordu ancak çok fazla sevildiğini bildiği için mutlu olduğunu ve bu sevgi sayesinde şimdiden dünyanın o büyük sırrının içine çekildiğini hissediyordu.

Annesinin dudakları Edgar'ın yanaklarından ayrıldı, eteğini hışırdatarak yürüyen kadının sessiz silüeti, ardından sevgi dolu bir sıcaklık ve çocuğun yüzünde yumuşak bir soluk bırakarak odadan çıktı. Çocuk, bu yumuşak dudakları yüzünde birçok defa daha hissetmek, böylesine sevgiyle yeniden kucaklanmak için tatlı bir arzu duydu fakat öğrenmek istediği o sırla ilgili gizemli beklenti, üzerine çöken uykunun gölgesiyle bulanmıştı. Son birkaç saatin bütün görüntüleri zihninden bir kez daha capcanlı geçti, çocukluğunun kitabı önünde açılmıştı. Sonra uykuya daldı ve yaşamının en derin rüyasını gördü.

ZWEIG ÜZERİNE...

Stefan Zweig, 28 Kasım 1881'de Viyana'da doğar. Babası ünlü bir sanayici olan Zweig'in öğrenim hayatı çok küçük yaşlarda başlar ve ağırlıklı olarak kültür ve dil alanında eğitim alır. 1891-1899 yılları arasında, lise öğrenimi boyunca Almancaya ve Latin dillerine yoğunlaşır. Üniversitede felsefe alanını seçer.

İlk şiiri *Gümüş Teller'i*, yazar ve şair Hugo von Hofmannsthal'la ve eserleriyle tanışmasının ardından kaleme alır ve şiir, 1901 yılında yayımlanır. Ardından çeviri dünyasına atılır, Paul Verlaine ve Baudelaire'in şiirlerini Alman diline kazandırır.

1902'de *Yeni Özgür Basın* gazetesinin editörü Theodor Herzl'in kanatları altına girer ve gazetede çalışmaya başlar. Daha sonraları Theodor Herzl'i, 'Hayatımda tanıştığım ilk enternasyonal kişilikli insan' olarak tanımlayacaktır.

Her ne kadar otobiyografisi *Dünün Dünyası*'nda Avrupacılık ve Enternasyonalizmi benimsediğini dile getirmiş hümanist bir kişilik olsa da I. Dünya Savaşı sırasında, Alman ve Avusturyalı Yahudiler arasında yükselen milliyetçi görüşten etkilenerek savaşa katılır ancak pasif bir rol oynar ve 1917'ye kadar Savaş Bakanlığı arşivinde memur olarak görev yapar. Sonrasında, 1919'a kadar *Yeni Özgür Basın*'daki görevine devam eder. Aynı yıl Friederike von Winternitz ile evlenir.

1920'lerin başlarından itibaren edebiyat dünyasında büyük ölçüde tanınmaya başlar. Yaşamı boyunca pek çok ülkeye seyahat etmiş olan Zweig, 1934'e kadar Salzburg'da yaşamını sürdürür.

Herman Hesse, Fritz Von Uruh, James Joyce, Rilke, Rodin gibi pek çok yazar ve sanatçıyla yakın ilişkiler kurar. Ölümünün ardından pek çok Avrupalı yazar, ondan 'Arkadaşlığın Diğer Adı' olarak bahsedecektir.

Ancak edebî hayatını en çok etkileyen kişi, şüphesiz psikanalizin babası Sigmund Freud'tur. İki ustanın dostluğu, Zweig'in, kaleme aldığı tiyatro oyunu *Thersites*'i, incelemesi için Freud'a gönderdiği 1908 senesinde başlar ve Freud'un ölümüne kadar devam eder.

Freud'a duyduğu hayranlık öylesine büyüktür ki ondan bahsederken, 'O, çağımızda insan beyninin işleyişinin bu kadar derinlerine inebilen, zihnimizi bu kadar geniş çaplı olarak inceleyebilen tek insandır,' der ve Freud'la arasında geçen istisnasız her diyalogun, hayatında entelektüel anlamda en büyük hazzı aldığı sohbetlerden biri olduğundan bahseder.

Bu hayranlık karşılıksız değildir. Freud da Zweig'in eserlerinden her zaman çok etkilenmiş, ondan bahsederken hassasiyetini ve çözümleme yeteneğini övmüştür.

Freud ve öğretilerinden ne kadar çok etkilendiği, yazdığı eserlerde de kendini gösterir. Yazın hayatı boyunca çoğunlukla, üzerinde psikolojik çözümlenmeler yapılabilecek karakterler, travmatik sahneler tasarlamıştır.

Freud'un yaşamının son yıllarında ikisi de Londra'da sürgündedir. Ustayı sık sık ziyaret eden Zweig, 1938'in Temmuz ayında ona hayran bir başka dehayı, Salvador Dali'yi de yanında götürür. Ünlü ressam, Zweig ile sohbet eden Freud'un resmini çizmeye başlar. Ancak daha sonraları Zweig, bu karalamayı Freud'a göstermeye cesaret edemez zira Dali, tuhaf bir biçimde Freud'un yüzünde ölümü görür ve bunu resmeder. Bu tavır, bazı çevrelerce Zweig'in ölümü hiç yakıştıramadığı üstadının ölümünden korktuğunun bir ifadesi olarak yorumlanır.

Şiirlerinin yanı sıra, 1927'de Almanya'da *Karmaşık Duygular, Yürek Çöküntüsü, Tarihsel Baş Minyatür* adlı eserleri yayımlanır. Yine aynı yıl, *Rilke'ye Veda* adlı çok ses getiren konuşmasını

yapmıştır.

1933'te Hitler'in yükselişiyile birlikte Nazilerin yaktığı ve yasakladığı kitaplar arasında Zweig'in eserleri de yer alır. Başlangıçta bu şiddete dirense de en sonunda evi basılıp silah araması yapıldıktan sonra daha fazla dayanamaz ve ülkeyi terk edip Londra'ya yerleşir.

1937'de ilk eşi Friderike'den boşanır ve iki yıl sonra, Portekiz seyahatinde kendisine eşlik eden Lotte Altman'la hayatını birleştirir.

Bu sırada Hitler'in önlenemez yükselişini kaygıyla izlemeye devam eder. Hayalindeki hümanist ve özgür dünya gittikçe daha fazla yıpranıp parçalanmaya başlar. Aslında, Hitler'in Yahudi düşmanlığının hedefinde olması gereken son yazar Zweig'tir. 1917'de arkadaşı Martin Buber'a yazdığı bir mektupta şu satır dikkat çeker: 'Yahudiliğin, yeniden bir milliyete dönüşmesini asla istemedim ben...'

Kendini her zaman daha yakın gördüğü Avrupa, gittikçe daha da barbarlaşıp güçsüzlere hayatta kalma şansı tanımayan bir dünyaya dönüşürken Zweig, ruhun ait olduğu memleket olarak değerlendirdiği bu kıtaya gittikçe daha da yabancılaşır ve artık kendini yurtsuz hissetmeye başlar.

1940 yılının Temmuz ayında karısı Lotte'yle birlikte Uruguay, Arjantin ve Brezilya'ya seyahat edip konferanslar verir. Bir yıl sonraysa *Brezilya-Geleceğin Ülkesi* adlı kitabı yayımlanır ve kısa süre sonra da eşiyle birlikte Brezilya'nın Petropolis kentine yerleşir.

1941 yılında, otobiyografisi *Dünün Dünyası'nı* ve Montaigne'in biyografisini hazırlamaya başlar. Artık Amerika kıtasında yaşıyor olsa da Avrupa'nın içinde bulunduğu durumu ne kabullenebilmiş ne de hazmedebilmiştir. Avrupa'ya dönme ve Hitler'in düşme ihtimaline dair ümitleri iyiden iyiye tükenmeye başlar. Ölümünden önceki son birkaç günde gazete manşetlerinde gördüğü umutsuzluk onu daha da dibe çeker. Ve nihayetinde, 22 Şubat 1942'de eşi Lotte'yle birlikte ilaç alarak intihar ederler.

Yazdıkları onlarca veda mektubunun arasında Zweig'in arkadaşlarına yazdığı mektupta şu ifadeler yer alır: '... Bütün dostlarımı selamlıyorum! Umarım o uzun, karanlık gecenin ardından doğacak günün kızıl şafağını görebilirler. Sabırsızlığına yenilen ben, oraya onlardan önce gidiyorum.'

Oldukça üretken bir yazar olan Zweig, onlarca roman, öykü, oyun, biyografi ve deneme kaleme almıştır. Eserlerinin pek çoğu kendi döneminde de yoğun ilgi görür. Kısa öykülerinden onlarcası sinemaya uyarlanır. Bu filmlerin yönetmenleri arasında Roberto Rossellini ve Max Ophuls da vardır. Yakın zamanda (2014) yayınlanan Wes Anderson'ın kült filmi *Büyük Budapeşte Oteli* de Zweig'in *Acımak* adlı eserinden ilham alınarak sinemaya uyarlanmıştır.

Dilimize çevrilen eserlerinden bazıları:

Unutulmuş Düşler

Yakıcı Sır

Üç Büyük Usta: Balzac, Dickens, Dostoyevski

Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu

Amok Koşucusu

Karışık Duygular

Yürek Çöküntüsü

Bir Kadının Yaşamından Yirmi Dört Saat

Kendi Hayatının Şiirini Yazanlar: Casanova, Stendhal, Tolstoy

Fouche-Bir Politikacının Portresi

Ruh Yoluyla Tedavi

Maria Antoinette

Rotterdamlı Erasmus

Calvin'e Karşı Castello ya da Köleliğe Karşı Özgür Düşünce

Olağanüstü Bir Gece

Macellan

Acımak

Satranç

Amerigo

Dünün Dünyası

